

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΕΠΕΤΗΡΙΣ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

014296

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

39 · 40
1972 · 73

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Κ.Ε.Μ.Ν.Ε.

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Εἰς τὴν σειρὰν τῶν Πραγματειῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (τόμος 26ος), ἐξεδόθη τὸ 1966 τὸ «Περίγραμμα» τοῦτο εἰς τὴν ὁριστικὴν ἰμορφὴν του. Ἔστω καὶ καθυστερημένως, θὰ ἤθελα νὰ εὐχαριστήσω θερμῶς ἐκ τῆς θέσεως ταύτης πάντας, ὅσοι εἶχαν τὴν καλωσύνην, διὰ βιβλιοκρισιῶν των, ν' ἀσχοληθοῦν μὲ τὸ ἔργον μου τοῦτο. Ὡς πρὸς τὴν ἐκπληξιν τοῦ φίλου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου κ. Valentin Georgesco², διατί συμπεριέλαβον εἰς τὰς πηγὰς τοῦ μεταβυζαντινοῦ ἐλληνικοῦ Δικαίου ἐλληνικὰ κείμενα ἐκδοθέντα εἰς τὰς παραδουνάβιους χώρας, ἔχω ν' ἀπαντήσω, ὅτι ἀνέκαθεν τὸ νομοθετικὰ ταῦτα κείμενα τῆς φαναριωτικῆς περιόδου (1716 - 1821) τῆς Μολδαβίας καὶ τῆς Βλαχίας, συνταχθέντα ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ εἰς ἐλληνικὴν γλῶσσαν, πηγάζοντα δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ βυζαντινῶν πηγῶν, ἐθεωρήθησαν ὡς στανῶς σχετιζόμενα πρὸς τὸ μεταβυζαντινὸν ἐλληνικὸν Δίκαιον. Ἦδη ὁ θεμελιωτὴς τοῦ βυζαντινοῦ Δικαίου Zachariä von Lingenthal, εἰς τὴν β' ἐκδόσιν (1877) τῆς *Geschichte des griechisch - römischen Rechts*, διὰ μακρῶν ἀσχολεῖται ἐν τῷ προλόγῳ του περὶ τοῦ μολδαβικοῦ πολιτικοῦ Κώδικος (1816 - 1817), παραθέτων μάλιστα καὶ μετάφρασιν εἰς τὴν γερμανικὴν τοῦ ἐλληνικοῦ προλόγου τοῦ κώδικος τούτου καὶ ἐκφράζων τὴν λύπην του, διότι οἱ συντάκται τοῦ ἀστικοῦ Κώδικος ἐν Ἑλλάδι δὲν ἔλαβον τοῦτον ὑπ' ὄψιν³. Ἐπίσης εἰς πάντας τοὺς σχετικοὺς πίνακας τοῦ μεταβυζαντινοῦ ἐλληνικοῦ Δικαίου, τοὺς παρεμφερεῖς πρὸς τὸ Περίγραμμά μου, περιλαμβάνονται τὰ ἐλληνικὰ ταῦτα νομοθετικὰ κείμενα Μολδαβίας καὶ Βλαχίας: Ὁ Zachariä von Lingenthal, ἐν τῇ κλασικῇ αὐτοῦ *Delineatio* (1839), ὑπὸ τὸν ὑπότιτλον, ἐν σ. 85 ἐπ. *Historia juris Graeci post captam a Turcis Constantinopolin (1453 - 1838)* ἀναγράφει (σ. 98 - 99) τὰ παραδουνάβια ταῦτα νομοθετήματα. Ὁ ἴδιος, ἐν τῇ γ' ἐκδόσει

1. Λέγω «ὁριστικὴν», διότι ὑπὸ ἀπλουστέραν μορφὴν, ἄνευ παραθέσεως κειμένων καὶ μὲ πολὺ ὀλιγώτερα λήμματα, εἶχον δημοσιεύσει τὸ Περίγραμμα εἰς τὸ περιοδικὸν τοῦτο, τ. KB', σ. 33 - 56, τ. KΓ', σ. 164 - 197 καὶ τ. KH', σ. 158 - 268.

2. Ἐν π. *Révue des Études Sud-Est Européennes* 6, 1968, σ. 163 - 165.

3. Νεώτεροι ὁμως ἔρευναι, ἰδίως τοῦ Κ. Τριανταφυλλοπούλου, ἐν JGR τῶν I. καὶ II. Ζέπων, τ. VIII, σ. XIII, ἀπέδειξαν, ὅτι ὁ Κώδιξ οὗτος τοῦ Σκαρλάτου Καλλιμάχου ἦτο κατὰ τὰ 4/5 πιστὴ μετάφρασις τοῦ αὐστριακοῦ ἀστικοῦ Κώδικος τοῦ 1811.

(1892) τῆς Ἱστορίας του, ἀναγράφων τὰς πηγὰς τοῦ βυζαντινοῦ καὶ μεταβυζαντινοῦ Δικαίου, παραθέτει, ἐν σσ. 50 καὶ 51, τὸν Πολιτικὸν Κώδικα τῆς Μολδαβίας καὶ τὴν Νομοθεσίαν τοῦ Καρατζᾶ διὰ τὴν Βλαχίαν. Ἐπίσης ὁ καθηγητὴς Γ. Πετρόπουλος, ἐν τῷ μνημειώδει ἔργῳ του: Ἱστορία καὶ Εἰσηγήσεις τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου (1944) ἀναγράφει (σ. 276 ἐπ.) τὰ παραδου-νάβια ταῦτα νομοθετήματα. Ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν κειμένων τοῦ JGR τῶν Ἰω. καὶ Παν. Ζέπων (1931), ἐν τῷ 8ῳ τόμῳ, περιλαμβάνονται τὰ κείμενα τοῦ Κώδικος πολιτικοῦ τοῦ πριγκιπάτου τῆς Μολδαβίας καὶ ὁ Πολιτικὸς Κώδιξ τῆς Οὐγγροβλαχίας, ὁ δὲ καθηγητὴς Παν. Ζέπος ἐξέδωκεν αὐτοτελῶς τὸ Συνταγμάτιον Νομικὸν τοῦ Ἀλεξ. Ὑψηλάντου (1936) καὶ τὸ Νομικὸν Πρόχειρον τοῦ Μιχαήλ Φωτεινοπούλου (1959). Τέλος ὁ ἐν Μολδαβίᾳ, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19^{ου} αἰ. ζῶν Ἕλλην δικηγόρος Κωνστ. Χρυσοκέφαλος συνέγραψε τὸ 1831 μετάφρασιν τῆς Ἑξαβίβλου τοῦ Ἀρμενοπούλου¹.

Κατὰ τὴν διαρρεύσασαν ἑπταετίαν ἀνεῦρον 110 νέα λήμματα, εἴτε ἐκ νεωτέρων δημοσιεύσεων, εἴτε ἐκ παλαιότερων, αἵτινες εἶχον διαλάβει τὴν προσοχήν μου². Νομίζω καλὸν νὰ τὰ δημοσιεύσω σήμερον, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ παύσω νὰ σημειῶνω τὰ μεταγενέστερα περιελευσόμενα εἰς γνῶσίν μου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Περὶ τοῦ ἔργου τούτου τοῦ Χρυσοκέφαλου, πρβλ. ἐμὴν μελέτην ἐν τῷ περιοδικῷ τούτῳ, τ. ΑΓ' τοῦ 1964, σ. 185 - 205.

2. Ἐκ τῶν 36 πηγῶν τῶν προσθηκῶν μου, αἱ ἡμίσειαι ἀκριβῶς ἐδημοσιεύθησαν πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Περιγράμματος (1966).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑΙ

- 56α. Ἰάκ. Βισβίτζης, Δικαστικαὶ ἀποφάσεις τοῦ 17ου αἰῶνος ἐκ τῆς νήσου Μυκόνου, ἐν ΕΑΙΕΔ 7 (1957) σ. 21 - 164.
- 58α. Ἰάκ. Βισβίτζης, Τινὰ περὶ τῶν προικῶν ἐγγράφων κατὰ τὴν Βενετοκρατίαν καὶ τὴν Τουρκοκρατίαν, ἐν ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965 (1968), σ. 1 - 128.
- 101α. Νικ. Δαπόντες, Τὸ ἐν Ἀνδρῶ ἔθιμον «περὶ τῆς τύχης τῆς προικὸς λυθέντος τοῦ γάμου» (Πειραιεὺς 1930).
- 102α. Ἰω. Χ. Δελένδας, Οἱ καθολικοὶ τῆς Σαντορίνης (Ἀθ. 1949).
- 110α. Ἀνδρ. Θ. Δρακάκης, Ἡ ὀριζόντιος ιδιοκτησία εἰς τὰς Κυκλάδας, ἐν ΕΕΝ 26 (1959) σ. 248 - 250.
- 161α. Στέφ. Δ. Καββάδας, Ἐνθυμήσεις καὶ χρονικά ἀπὸ παλαιῶν κώδικας χωρίων τῆς Χίου, ἐν π. Χιακὴ Ἐπιθεώρησις 8 (1970) σ. 123 - 153.
- 161β. Στέφ. Καββάδας, Συμβολὴ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τῆς Χίου, ἐν π. Χιακὴ Ἐπιθεώρησις 10 (1972) σ. 118 - 143.
- 162α. Δορ. Δ. Καῖρης, Ἱστορικά πινά περὶ τῶν ἐν Ἀνδρῶ νομικῶν ἔθιμων, ἐν π. Ἀνδριακὴς Σελίδες 1 (1958) τεύχος 3, σ. 2 - 8.
- 191α. Νικ. Κ. Κατηφόρης, Εἰσαγωγικαὶ πληροφορίες γιὰ τὸ μελετητὴ τοῦ λευκαδίτικου Δικαίου, ἐν ἐρ. Λευκαδίτικες Σελίδες, φ. 2 καὶ 3 τοῦ 1961 (ἔτος Α').
- 195α. Ἀντ. Κατσουρός, Ναξιακὰ δικαιοπρακτικὰ ἐγγραφα τοῦ 15ου αἰῶνος, ἐν ΕΕΚΜ Ζ' (1968) σ. 24 - 337.
- 200α. Ι. Π. Κισκήρας, Ἀνέκδοτος διαθήκη ἐν Νάξῳ τοῦ ἔτους 1720, ἐν ΕΕΝ 24 (1957) σ. 852 - 855.
- 200β. Ἰω. Π. Κισκήρας, Ἡ σύμβασις μαθητείας ἐν τῇ Βενετοκρατουμένῃ Κρήτῃ (Ἀθ. 1968).
- 202α. Ντῆνος Κονόμος, Ἱστορικὴς σελίδες καὶ ἀνέκδοτα κείμενα (1571 - 1821), Ἀθ. 1971.
- 205α. Στυλ. Γ. Κορρές, Ἀνέκδοτα ἐγγραφα τῶν Φράγκων τῆς Νάξου, ἐν ΒΝΙ 8 (1929 - 1930) σ. 266 - 305.
- 227α. Ἀλέξ. Χ. Μαμμόπουλος, Ἡ Ἡπειρος. Λαογραφικά - ἠθογραφικά - ἔθνογραφικά. Τόμος Α' (Ἀθ. 1961).
- 234α. Ἰω. Μάρμορας, Ἱστορία τῆς νήσου Κερκύρας (Κέρκ. 1902).
- 246α. Κωνστ. Δ. Μέρτζιος, Βιτζέντζος Κορνάρος - Ἐρωτόκριτος, ἐν Κρ.Χρ. 18 (1964) σ. 142 - 244.
- 246β. Κωνστ. Δ. Μέρτζιος, Κρητικὰ συμβόλαια τῶν χρόνων τῆς Ἐνετοκρατίας, ἐν Κρ.Χρ. 19 (1965) σ. 111 - 145.

- 246γ. Κωνστ. Δ. Μέρτζιος, Σταχυολογήματα ἀπὸ τὰ κατὰστιχα τοῦ νοταρίου Κρήτης Μιχαήλ Μαρά (1538 - 1578), ἐν Κρ.Χρ. ΙΕ' - ΙΣ' (1961 - 1962) σ. 228 - 308.
- 247α. Κωνστ. Δ. Μέρτζιος, Μικρὸς Ἑλληνομνήμων, τεῦχος Γ', ἐν Ἑπ.Ἑστ. 19 (1970) σ. 401 - 411, 533 - 539, 664 - 679 κλπ.
- 248α. Α. Μηλιαράκης, Προικοσύμφωνον Ναξιακὸν τοῦ 1533, ἐν π. Ἑστία τ. 26 (1886) σ. 58 - 60.
- 255α. Βασ. Μπαράς, Τὸ Δέλβινο τῆς Βορείου Ἡπείρου καὶ οἱ γειτονικὲς του περιοχὲς (Ἀθ. 1966).
- 262α. Π. Νικολόπουλος - Ν. Οἰκονομίδης, Ἱερὰ Μονὴ Διονυσίου (Ἀθω). Κατάλογος τοῦ Ἀρχείου, ἐν Σύμμεικτα, Βασιλικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν. Κέντρον Βυζαντινῶν ἑρευνῶν. Τόμος πρῶτος (Ἀθ. 1966).
- 275α. Νικ. Πανταζόπουλος, Π. Κοινοτικὸς βίος εἰς τὴν Θεσσαλομαγνησίαν ἐπὶ τουρκοκρατίας, ἐν Ἑπιστ. Ἐπετηρίδι Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἴκον. Ἐπιστημῶν, τ. ΙΔ' γ'. Χαρμόσυνον Δημητρίῳ Ι. Καρανίκα (Θεσσαλ. 1967).
- 294α. Δημ. Πασχάλης, χρονικά καὶ ἱστορικὰ σημειώματα ἐκ τῶν ἐν τῇ νήσῳ Ἀνδρῶ χειρογράφων κωδίκων καὶ τῶν παραφύλλων παλαιῶν ἐντύπων βιβλίων ἀπὸ τοῦ ἔτους 1193 μέχρι τοῦ 1853, ἐν Ἀνδριακὸν Ἡμερολόγιον 1930, σ. 24 - 84.
- 294β. Χ. Γ. Πατρινέλης, Ὁ Θεόδωρος Ἀγαλλιανὸς ταυτιζόμενος πρὸς τὸν Θεοφάνην Μηδείας καὶ οἱ ἀνέκδοτοι λόγοι του (Ἀθ. 1966).
- 327α. Δημ. Γ. Σερεμέτης, Ἀνέλιξις τοῦ θεσμοῦ «audientia episcopalis» καὶ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ ἐν Βενετίᾳ (ιδίᾳ κατὰ τοὺς 16ον - 18ον αἰῶνας). Μετ' ἀνεκδότων ἐγγράφων, ἐν Ἑπ.Ἑστ. 19 (1970) σ. 129 - 139, 290 - 300 καὶ 431 - 441.
- 349α. Βασ. Σφυρόερας, Κυκλαδικὰ ἔγγραφα ἐξ ἰδιωτικῶν συλλογῶν. Σειρὰ πρώτη - Ναξιακά, ἐν ΕΕΚΜ 5 (1965) σ. 635 - 667.
- 349β. Β. Τατάκης, Μία διαθήκη τοῦ 1764, ἐν Ἀνδριακὸν Ἡμερολόγιον 1929, σ. 75 - 76.
- 351α. Μενέλαος Α. Τουρτόγλου, Ἡ ἀπάντησις τῆς δημογεροντίας Τήνου εἰς τὰ περὶ τῶν νομικῶν ἐθίμων ἐρωτήματα τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης, ἐν ΕΚΕΙΕΔ 14 (1967) σ. 207 - 214.
- 356α. Κώστας Ν. Τριανταφύλλου, Ἐξ διαθήκαι Παλαιῶν Πατρῶν ἀποκείμενα εἰς Μονὴν Ὀμπλοῦ, ἐν π. Ἀθηνᾶ 71 (1970) σ. 18 - 46.
- 356β. Κώστας Ν. Τριανταφύλλου, Ἀνέκδοτα νομικὰ ἔγγραφα Πατρῶν τῆς τελευταίας Τουρκοκρατίας, ἐν π. Ἑρανιστῆς 8 (1970) σ. 54 - 73.

- 357α. Γιά ν ν η ς Τ σ ά ρ α ς, "Εγγραφα ἀπ' τὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας, ἐν π. Μακεδονικά 7 (1966 - 1967) σ. 245 - 263.
- 375α. Ἴ ω σ ῆ φ Χ α τ ζ η δ ά κ η ς, Ἡ ἱστορία τῆς νήσου Μήλου (Ἀθ. 1927).
- 377α. Γ. Χ. Χ ι ο ν ί δ η ς, Τρεῖς Κανονισμοὶ τῆς ἐλληνικῆς Κοινότητος τῆς Βεροίας κατὰ τὰ τέλη τῆς Τουρκοκρατίας, ἐν π. Μακεδονικά 10 (1970) σ. 97 - 141.
- 468α. J o s. Z h i s h m a n - Μ ε λ. Ἀ πο σ το λ ό π ο υ λ ο ς, Τὸ Δίκαιον τοῦ γάμου τῆς Ἀνατ. Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τ. Α' (Ἀθ. 1912).

ΕΚΕΙΕΔ = Ἐπατηρὶς Κέντρου Ἑρεῦνης τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (συνέχεια τῆς ΕΑΙΕΔ).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1 - 30a

1456 (?). Συνοδική απόφασις πΚ. χορηγήσεως άδείας β' γάμου, μὴ λυθέντος τοῦ πρώτου, «τῶν πραγμάτων ἀναγκαζόντων, ἵνα μὴ τὸ χειρὸν συμβῇ. . .», ἐν "Ανδρῶ, ἐν 294a, σ. 148 - 149.

«...Γυνή τις ἐπιπράσκετο καὶ δεινῶς ἠναγκάζετο, ἥς ὁ ἀνὴρ, Δημήτριος... ἀπὴν διὰ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ ἀφανῆς ἦν· ἐξωνήσατο δ' ὁμῶς αὐτήν, λαβὼν παρὰ Ἑβραίων ἀργύρια, Μανουήλ τις ἢ οἴκτου κινουῦντος αὐτὸν ἢ φιλίας ἢ χρείας καὶ ὅσα γυναικὶ ἐχρῆτο αὐτῇ καὶ ἐπαιδοποίησε μετ' αὐτῆς. Μετὰ δέ τινα χρόνου παραδρομὴν ἐπανῆκε καὶ ὁ πρότερος ἀνὴρ αὐτῆς, ὁ Δημήτριος, καὶ εὗρὼν αὐτήν συνοικοῦσαν τῷ Μανουήλ καὶ παιδοποιουσαν μετ' αὐτοῦ, ἠσύχασε, μήτε αὐτὴν μήτε ἄλλην ἀγαγέσθαι θελήσας. . . ὁ δὲ Μανουήλ ζητῶν ἱερολογηθῆναι τὴν γυναῖκα, ἐκωλύετο διὰ τὸν Δημήτριον. Ἐλθόντων δὲ τῶν αὐθεντικῶν διαταγμάτων, δεῖν πάντα χριστιανὸν τὸν ἔχοντα ὄνητόν, ἢ ἄνδρα ἢ γυναῖκα, ἢ ἀφεῖναι ἐλεύθερον κελευόντων ἢ πιπράσκειν Τούρκοις καὶ οὐχ ἑτέρῳ τινί, εἰς πλείονα κατέστη ἀνάγκη ὁ Μανουήλ, ἀπόσιον καὶ δεινὸν ἠγησάμενος, εἰ διαπράσαιτο αὐτὴν οἷς εἴρηται σὺν ὁσὶ νεογναῖς — ἔμελλον γὰρ κινδυνεύσειν περὶ τὴν πίστιν — μὴ δυνάμενος δὲ ἀφεῖναι αὐτὴν ἐλευθέραν, δι' ἣν ὥφειλε ταῖς Ἑβραίοις χρεῖα κεφαλαιῶν καὶ τόκων, μίαν εὔρισκε μηχανὴν εἰς παραμυθίαν τοῦ κακοῦ, εἰ αὐτὴν ἱερολογηθεῖν. Καὶ οὕτως προσδρομὸν ἐζήτησε παρὰ τῆς Ἐκκλησίας διάκρισιν, τὰς ἀνάγκας ἀφηγησάμενος. Ἐν ᾧσι δὲν ἀνηνέχθη πάντα τῷ πατριάρχῃ, προκαθημένῳ συνοδικῶς. . . Εἰ οὖν ὁ Δημήτριος, ὥσπερ ἐξ ἄδου εἰς τόνδε τὸν κόσμον ἐπανελθὼν, ἤραϊτο τὴν ἰδίαν ἀναλαβεῖν γαμετήν, ἐξῆν αὐτῷ καὶ εἶχεν ἂν τὸ καθόλου καλῶς· ἐπεὶ δὲ αὐτὸς μὲν οὐ βούλεται τοῦτο, ἡ δὲ γυνὴ οὐχ ὥς μοιχαλὶς συνῆλθε τῷ Μανουήλ, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῆς δουλείας, οὐδὲ ὁ Μανουήλ τρόπον μοιχοῦ αὐτὴν ἠγάγετο, καὶ οὕτω ἴσως βέλτιον ἦν ἀπέχειν αὐτοὺς ἀλλήλων, τῶν δὲ πραγμάτων ἀναγκαζόντων, ἵνα μή τι χειρὸν συμβῇ, . . . καὶ ἱερολογήθη τὸ συνοικέσιον».

2 - 51a

1530. Δωρεᾶ ἐνώπιον νοταρίου τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας, ἐν τῷ χωρίῳ Καμάρι τοῦ Χάνδακος Κρήτης, ἡ ἀρχόντισσα Μ. Σ. μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς Α. Σ. δίδουν ἐκ τοῦ μεριδίου τοῦ Ν. Σ. (υἱοῦ τῆς πρώτης καὶ ἀδελφοῦ τοῦ δευτέρου) εἰς τὸν Κλήμην Γ., ἡγούμενον τῆς μονῆς Καβαλλαρέας, λόγῳ δωρεᾶς ἐν ἀμπέλιον καὶ τμήμα χωραφίου, ἐν 262a, σ. 289, ἀριθ. 91.

3 - 52a

1533. Προικοσύμφωνον ἐν Νάξῳ, δι' οὗ προικοδοτεῖται καὶ ὁ υἱὸς ὑπὸ τῆς μητρὸς του, ἐν 248a.

4 - 57a

1549. Σύμβασις μαθητείας ἐν Κρήτῃ παρὰ κουρεῖ καὶ ἱατρῷ «τζιροῖκο» (χειρουργῷ), ἐν 200β, σ. 16 - 17.

«Ὁμολογῶ ἐγὼ Μ. Ντ. καλόγερος . . . κατοικοῦμενος ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἁγίου Γεωργίου . . . ὅτι ὁμπλιγκάρῳ τὸν υἱόν μου τὸν Α., οὗτος ἔναι πρεζέντες καὶ κοτέντος, νᾶναι μαθητὴς μετὰ σένα τὸν μαῖιστρο Κ. Μ. τὸν παρμπέρη καὶ ἱατρὸν τζιροῖκον ἀπὸ δὰ καὶ εἰς χρόνους πρώτους, ἐρχόμενος ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκεσαι, εἰς τὴν γῆν καὶ εἰς πέλαγος, μετὰ σένα εἰς τὴν ὑποταγὴν καὶ εἰς θελήματά σου καλὰ ἔμπιστεμένος, ἀπιβούλευτος καὶ ἄκλεφτος ὑπὲρ τῶν παραδομένων του πραγμάτων νᾶμεθαν καὶ οἱ οὗο ἀτιμολογήτες σου καὶ ἐσὺ νὰ ταγοποτίζης αὐτὸν καὶ καλλικιώνης καὶ ἐνδύνειν κατὰ τὴν κοντετζιόν σου καὶ νὰ τόνε μαθάνης τὴν τέχνην σου εἰς ὅ,τι κατέχεις νὰ τὸν ἔχῃς μαθημένον ἕως τὸ κομπλιμέντον τῶν λεγομένων χρόνων πεντε καὶ τότε νὰ τοῦ δίδῃς καὶ ὅλα τὰ σύνεργα τῆς τέχνης σου κατὰ τὴν ὁζάντζαν (= συνήθειαν) καὶ ὅταν σοῦ μισεύσῃ, νὰ τὸν παίρνης μὲ τὸν καρβαλιέρον ἀπ' ὅπου ὑπάγει καὶ νὰ πέφτωμεν καὶ εἰς τὴν κατωγραμμένην πένα καὶ πάλιν κάμνοντας καλὰ αὐτὸς καὶ ἐσὺ δὲν τοῦ ἀτεντάρης (= ἐκτελέσης) νὰ πέφτῃς ἐσὺ εἰς τὴν κατωγραμμένην πένα καὶ νὰ σκοδέρῃ (= εἰσπράττῃ) καὶ πάλιν τὸ ἀνωγραμμένον δίκαιόν του ἀπὸ σένα διὰ τοῦ γαστάλδου, βάνοντας καὶ διὰ πένα ὑπέρπυρα ν' διὰ τὰ φουσᾶτα τῆς αὐθεντίας μας καὶ ἡ γραφὴ αὕτη εἰς τὴν δύναμίν της. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἐγὼ ὁ ρηθεὶς Κ. Μ. πρεζέντες καὶ κοτέντος εἰς ὅλα τὰ ἄνωθεν. μάρτυρες . . .». Σημ. Αὐτόθι (σ. 14 - 17) καὶ ἄλλαι τέσσαρες συμβάσεις μαθητείας τῶν ἐτῶν 1538 - 1549, τῆς περιοχῆς Ἐξώπορτα τοῦ Χανδάκου τῆς Κρήτης ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ συμβολαιογράφου Ἡρακλείου Κρήτης Μιχαὴλ Μαρά. Ἐπίσης ἐν 246γ, σ. 289 - 291 τρία ἄλλα σχετικὰ συμφωνητικὰ μαθητείας τῶν ἐτῶν 1538 καὶ 1564 τοῦ αὐτοῦ νοταρίου, τῆς αὐτῆς περιοχῆς.

5 - 57β

1551. Σύμβασις μεταξὺ διδασκάλου καὶ πατρὸς μαθητοῦ, ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης, ἐνώπιον νοταρίου Μιχ. Μαρά, ἀπὸ 3 Ὀκτωβρίου, ἐν 246γ, σ. 254.

Ὁ διδάσκαλος «τοῦ λογαριασμοῦ καὶ τοῦ καδέρονου... ὀπλιγάζεται... νὰ μαθητεύσω τὸν υἱόν σου τὸν Νικόλαν, ἤγουν νὰ γράφῃ φράγκικα γράμματα μαρκαταντέζικα (= ἐμπορικὰ) καὶ νὰ διαβάζῃ καὶ τὰ πιτάκια ὁποῦ ἐπιάσῃ καὶ τὸν ἄμπακον (= ἀριθμητικὴν) τῆς πραγματείας σοφιτζιέντε (= ἱκανῶς) καὶ τὸ καδέρνο τῆς σπετζηαλιτᾶς (= εἰδικότητος), ντόπιο (= διπλογραφία) μὲ τὸ τζορνάλε (= ἡμερολόγιον), νὰ τὰ μπαλαντζάρῃ (= ἰσοζυγίζῃ) καὶ ρεαφιτάρῃ (= μεταφέρῃ) εἰς λίμπρο καινούργιο». Ἡ ἀμοιβὴ ὠρίσθη εἰς 3 τζεκίνια βενέτικα χρυσᾶ, εἰς τρεῖς δόσεις.

Πρβλ. αὐτόθι, σ. 288, 289 καὶ 291 τρεῖς ἄλλας συμφωνίας μαθητείας τσαγγάρη, μουράρου (= κτίστου) καὶ ἱατροῦ τζηρόικου (= χειρουργοῦ) τῶν ἐτῶν 1538 καὶ 1564 τοῦ ἰδίου νοταρίου.

6 - 59a

1555. — Διαθήκη ἐνώπιον νοταρίου, ἐν τῷ χωρίῳ Τυλισσὸς τοῦ Ρεθύμνου Κρήτης, δι' ἧς ὁ ἡγούμενος τῆς Κερᾶς Καβαλλαρέας Κ. Γ. κληροδοτεῖ τὴν Μονὴν ταύτην μετὰ πάντων τῶν ὑπαρχόντων τῆς εἰς τὴν Μονὴν Διονυσίου (᾽Αθω), ὀρίζων τὸν τρόπον καθ' ὃν αὕτη θὰ διοικῇται,

ἐν 262a, σ. 291, ἀριθ. 97.

7 - 59b

1559. Σύμβασις τοῦ νοταρίου Πέτρου Καστροφύλακος, ἀπὸ 9 Μαρτίου, περὶ ἀναλήψεως θεραπείας ἀσθενοῦς, ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης,

ἐν 246γ, σ. 231 - 232.

Διὰ τῆς συμβάσεως ὁ «μισερ Ἀντώνιος Ζερβός, ἀρωματάριος», ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν «μὲ τὴν βοήθεια τοῦ θεοῦ καὶ μὲ τὰ ρημέντα του καὶ φαντίγαις (= κόους) τὲς ἐδικές του» νὰ θεραπεύσῃ τὸν ἀντισυμβαλλόμενον, «ἀπὸ ἀστένειας εἰς τὰ χέρια καὶ εἰς τὰ ποδάρια», ἐναντι ἀμοιβῆς δουκάτων χρυσῶν τζεκινίων ἑξ, ἑξ ὧν τὰ δύο προκατεβλήθησαν τὰ δὲ ἄλλα τέσσαρα ἐδόθησαν εἰς παρακαταθήκην. Προθεσμία διὰ τὴν θεραπείαν 40 ἡμέραι. Ἐν περιπτώσει μὴ θεραπείας, θὰ κρατήσῃ ὁ ἱατρὸς μόνον τὰ δύο τζεκίνια, τὰ δὲ ἄλλα τέσσαρα θὰ ἐπιστραφοῦν εἰς τὸν ἀσθενῆ.

8 - 69a

1568. Κατὰ Μάρτιον ἐξεδόθη φερμάνιον τοῦ σ. Σελήμ Β', δι' οὗ ἀπηγορεύετο ἡ ἐγκατάστασις μουσουλμάνων, στρατιωτῶν ἢ ἰδιωτῶν, ἐν Νάξῳ,

ἐν 27, τ. Γ' (1968), σ. 240.

9 - 80a

1574. Συμβόλαιον τοῦ συμβολαιογράφου Σητείας Κρήτης Μάρκου Καλύβα, ἀπὸ 8 Αὐγούστου, δι' οὗ ὁ πατὴρ ὑπόσχεται νὰ κάμῃ, «ὥστε ἡ θυγάτηρ του νὰ λάβῃ σύζυγον τὸν υἱὸν τοῦ ἀντισυμβαλλομένου, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ σύζυγός του, ἀποῦσα, νὰ ἐγκρίνῃ τὸ παρὸν συνοικέσιον», ἐν 246β, σ. 115.

10 - 84a

1577. Χορήγησις διαφόρων προνομίων ἐκ μέρους τῆς Βενετίας ὑπὲρ τῆς Κερκύρας, ἐν 234a, σ. 277 - 278.

«...ἐστάλησαν ἐκ τῆς Κερκυραϊκῆς κοινότητος πρεσβευταὶ εἰς τὴν Ἑνετίαν ... ἵνα ἐπιτύχωσι... τὴν ἐπισφράγισιν τῶν προνομίων καὶ νὰ ἐπιτραπῇ εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας νὰ πωλῶσι κατὰ προαίρεσιν τοὺς μίσθους αὐτῶν καὶ τὰ ἐκ τῶν ἰδιοκτησιῶν αὐτῶν προϊόντα, τοῦθ' ὅπερ κατέσχευον, τοῦ πρίγκηπος διατηρήσαντος μόνον δι' ἑαυτὸν τὸ δικαίωμα τῆς ἐκτιμῆσεως ἐπὶ τῶν μεταπωλητῶν...»

Ἀποσιευθείσης διαταγῆς ἵνα τοῦ λαοῦ οὐδεὶς δικαιῶται νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς χωρικοὺς νὰ πωλῶσιν ἢ νὰ δίδωσι τὰ ζῶα αὐτῶν παρὰ τῇ ἐλευθέρᾳ ἰδίᾳ βουλήσει καὶ προαιρέσει...».

11 - 92a

1581. Συμβόλαιον ἀπὸ 22 Ἰουνίου, τοῦ νοταρίου Σητείας Κρήτης, περὶ ἐπιστροφῆς ἀγορασθέντος ἀγροῦ ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ, πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ πωλητοῦ, λόγῳ προτιμῆσεως, ἐν 246a, σ. 158 - 159.

12 - 92β

1581. Συνυποσχετικὸν διαιτησίας, ἀπὸ 6 Ὀκτωβρίου, τοῦ συμβολαιογράφου Σητείας Κρήτης, ἐν 246a, σ. 162 - 163.

«...καὶ νὰ μὴν ἔχῃ ἀπελατζίον καμμίαν, κατὰ τὴν τάξιν τῶν βενέτικων, οἱ ὅποιοι κριτάδες νὰ ἔχουσιν ἐξουσίαν γεμάτην, νὰ θεωροῦσι πᾶσαν τους γραφήν, νὰ δίδουσιν ὅρκους, νὰ σηκώνουν μάρτυρας, νὰ παίρνουν τέρμενα καὶ νὰ ντουράρῃ τοῦτο τὸ κομπρομέσον ἕως ἡμέρες δέκα καὶ νὰ κάμνουν ἀπόφασιν, ἢ νὰ εἶναι οἱ μερίδες ἢ νὰ λείπουν καὶ ἂ δὲ συμβάζονται οἱ λεγόμενοι κριτάδες, νὰ μπορούν ἐκεῖνοι νὰ κράζουσιν καὶ ἄλλον τέρτζον κριτὴν ὅπου νὰ μὴν εἶναι σουσπέτο τῶν μερίδων καὶ ὅ,τι κάμουν οἱ πλειότεροι νᾶναι καλὰ καμωμένον».

Ἑπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν, Τόμος ΑΘ' - Μ'

13 - 93a

1582. Συμβολαιογραφικὸν συμφωνητικὸν ἐν Σητεΐᾳ Κρήτης, ἀπὸ 20 Ὀκτωβρίου,

ἐν 246β, σ. 126.

«Μὲ δύναμιν τοῦ παρόντο ἱστρουμέντο συβάζεται ὁ... μὲ τὸ... καὶ βάνει ἡ ἀφεντεΐα του τῇ φρεγάδα του καὶ ὁ μισερ Ν. βάνει τὴν τράταν του νὰ τὰ κρατοῦ καὶ νὰ τὰ γοδέρον σεμισιακὰ... προξέντε ἐδὼ καὶ ὁ Κ. Κ. καὶ ὁμπλιγάρεται νὰ τοὺς δουλέψη διὰ καθαβοκύρης...».

14 - 93β

1582. Συμβόλαιον τοῦ νοταρίου Σητεΐας Κρήτης Μάρκου Καλύβα, ἀπὸ 23 Ἰουλίου, περὶ ἀσκήσεως προτιμήσεως,

ἐν 246β, σ. 125.

«Ἐστοντας καὶ ὁ Ι. Α. νὰ εἶχεν του ρεουντζιάρει ἡ... κερὰ Ζαμπία Κορνάρο ἕναν κομμάτιν ἀμπέλιν... ἀπὸ τὸ ἔχε ἀγοράσει ἡ ἀφεντεΐα της στὸ ἰγκάντος... ὡς φαίνεται μὲ ἱστρουμέντο... στὸ ὁποῖον ἀμπέλιν ἔστοντας νὰ ἔναι καθαλάρης ὁ εὐγενὴς ἄρχος μισερ Ἀνδρέας Κορνάρος... στὸ ὁποῖον προτενδέρει νὰ εἶναι προφερίδος, διὰ τούτο ὁ λεγόμενος Ι. Α. γνωρίζοντας τὸ πρέπον καὶ τὸ δίκαιον, πρὸς τὸν ἀρχὴν ἡ προλατζίᾳ τῆς ἀφεντεΐας του σὺν καθαλάρης, ὁ ὁποῖος ἄρχος ἐμίστησε τοῦ αὐτοῦ Α. τὰ ὑπέροια...».

15 - 95a

1584. Πωλητήριον τοῦ συμβολαιογράφου Σητεΐας Κρήτης, ἀπὸ 2 Νοεμβρίου, περὶ πωλήσεως κτήματος,

ἐν 246a, σ. 190 - 191.

(Τὸ τίμημα ὀρίζεται εἰς τὴν ἐτησίως καὶ αἰωνίως καταβολὴν ὠρισμένου χρηματικοῦ ποσοῦ, ἐπίσης εἰς τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ἀγοραστοῦ νὰ προτιμᾷ τὸν πωλητὴν κατὰ τὴν πώλησιν τῆς ἐλαιοπαραγωγῆς τοῦ κτήματος εἰς τὴν ἐκάστοτε τρέχουσαν τιμὴν. Ὁ ἀγοραστής ἔχει τὴν ἐξουσίαν «αἰωνίως μὲ τοὺς κληρονόμους του, στὸ πωλεῖν, χαρίζειν, προικίζειν καὶ τὰ ἐξῆς»).

16 - 95β

1584. Δήλωσις ἀπὸ 13 Νοεμβρίου, ἐν τῷ χωρίῳ Τραπεζόντα τῆς Σητεΐας Κρήτης χωρικοῦ, πρὸς ἀποφυγὴν ἀγγαρειῶν καὶ φορολογιῶν τῶν κατοίκων τῆς πόλεως, ὅτι εἶναι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀνδρέου Κορνάρου, υἱοῦ τοῦ Βιτσέντζου,

ἐν 246a, σ. 191.

«... μὲ δύναμιν τοῦ παρόντος ἰστρουμέντου κάμνω φανερό πὼς εἶμαι ἄνθρωπος τῆς ἀφεντίας σου, καὶ ἤμουν καὶ πάλι ξαναγράφουμαι ντὲ νόβο διὰ κάθα κονβενιέντε ρεσπέτο διὰ χρόνους πέντε ἐρχομένους καὶ καλὰ καὶ νὰ ἔχω κτισμένον σπίτι ἤγουν μετόχι στὴν γιουριντιτζιὸ καὶ χωράφια τῆς ἀφεντίας σου ντεραζὸν τῆς Τραπεζόντας καὶ πλερώνω σου ὅλα τὰ γραβάμε τὰ ὀρδενάρια τοῦ αὐτοῦ χωρίου, πάλι κοντετάρουμαι νὰ κτίσω καὶ ἄλλον ἕνα σπίτι μέσα στὸ χωριὸ σὲ ὅποιον τόπον μοῦ ἀσενιάρει ἡ ἀφεντία σου, διὰ φερμέτζα πὼς πάντα ἐπλέρωνα καὶ πλερώνω καὶ πάλι θέλω πλερώνει ὅλα τὰ βάρητα τοῦ χωρίου Τραπεζόντας κατὰ τὸ συνήθι...».

17 - 95γ

1585. Προικοσύμφωνον τοῦ συμβολαιογράφου Σητείας Κρήτης Μάρκου Καλύβα, ἀπὸ 13 Ἀπριλίου, ἐν 246α, σ. 193 - 196.

«... στὸ χωρίον Κάτω Πισκοπή... ὁ κὺρ Μιχάλης προμετέρει νὰ κάμῃ καὶ μὲ ἔργον νὰ τελειώσῃ ὅτι ἡ κυρὰ Μαργαρίτα, ἐκλεκτὴ τοῦ θυγάτηρ, νὰ θελήσῃ καὶ νὰ κοτενταριστῇ νὰ λάβῃ διὰ ἄνδρα τῆς εὐλογητικῆς τὸν μισὲρ Φραντζέσκον υἱὸν νατουράλ τοῦ ἄνωθε εὐγενῆ ἄρχο Βιτζέντζο Κορνάρο καθὼς τὸ δοίξει ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ τῆς Ρώμης, τῆς ὁποίας τοῦ θυγατρὸς δίδει... καὶ διὰ προικίον αὐτῆς προμετέρει ἀπὸ τὴν σημερινὴν ὅλα του τὰ μισὰ καλὰ στάμπιλε καὶ μόμπελε καὶ ἀποθανόντας του νὰ εἶναι καὶ τ' ἀπομεινάρια ὅλα διὰ προικίον τῆς, ἐβγάνοντας ὑπέρ(ν)α διακόσια νὰ ᾗ τῆς ἐξ(ουσί)ᾳς του αὐτὸς καὶ ἡ γυνή του... καὶ ἀπὸ τὸ μόντε τοῦ προικίου νὰ λογοῦνται χαρίσματα τοῦ γαμπροῦ ὑπέρ(ν) 800 καὶ τὸ ρέστος νὰ εἶναι προικιὰ ἀληθινὰ τῆς νύμφης... καὶ ἡ... μητέρα τῆς νύμφης, ἡ ὁποία καὶ αὐτὴ προμετέρει τὸ προικίον τῆς... καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλον μέρος ὁ ρηθεὶς εὐγενῆς ἄρχος τάσσει τοῦ ἄνωθε μισὲρ Φραντζέσκο τὸ μετόχι...».

18 - 95δ

1587. Συμβόλαιον ἀπὸ 7 Ἀπριλίου, τοῦ συμβολαιογράφου Σητείας Κρήτης δι' οὗ πωλοῦνται «ἐληές ρίζες τέσσερες βαλμένες στὸ περιβόλι τοῦ Κ.», ἐν 246α, σ. 205.

19 - 95ε

1589. — Διαθήκη Κερκυραίου, ἐν Βενετία, ἐν 247α, σ. 535 - 537.

Διαθήκη ἰταλιστὶ τοῦ Θωμᾶ Μπαθᾶ, ζωγράφου, κερκυραίου. Μετάφρασις ἐκ-

δότου. «...διατάσσω ἵνα ἡ εἰρημένη σύζυγός μου Μαροῦλα εἶναι κληρονόμος πάντων τῶν ἀγαθῶν μου, ἂν παραμείνῃ χήρα, ἂν θὰ εἶναι ἀμέμπτου διαγωγῆς καὶ ἂν θὰ διάγῃ βίον παρθενικὸν ἢ ἂν θὰ πηγαίνῃ νὰ γίνῃ μοναχί...».

20 - 95ς

1591. Προικοσύμφωνον ἀπὸ 11 Σεπτεμβρίου, τοῦ συμβολαιογράφου Μάρκου Καλύβα, ἐν Σητεῖα Κρήτης, ἐν 246α, σ. 239 - 244.

«...ἐκ τῶν ὁποίων τὰ χίλια ἐννοοῦνται ὡς χάρισμα εἰς τὸν ἀναφερθέντα γαμβρόν, τὰ δὲ ὑπολειπόμενα ἐννέα χιλιάδες ὑπέροπυρα νὰ εἶναι τὸ πραγματικὸν προικίον τῆς νύμφης... ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο μέρος ὁ... πατὴρ τοῦ εἰρημένου γαμβροῦ... εἰς τοῦτον ὑπόσχεται τὰ ἡμίση τῶν ἀγρῶν... Ὅμοίως καὶ ἡ... μήτηρ τοῦ... γαμβροῦ ὑπόσχεται ἀπὸ τώρα τὰ ἡμίση τῶν ἀγρῶν...».

21 - 100α

1602. Συμβόλαιον τοῦ νοταρίου Σητείας Κρήτης Μανέα Φιέτο, ἀπὸ 28 Ἀπριλίου, εἰς τὸ χωρίον Μπεράτι, ἐν 246β, σ. 144.

(Ὁ ἀδελφὸς ζητεῖ νὰ καταχωρισθῇ ἐν τῷ προικοσυμφώνῳ τῆς ἀδελφῆς του, ὅτι οὗτος συμφωνεῖ ἀπολύτως μὲ τὰς διατάξεις τοῦ προικοσυμφώνου ὑπὲρ τῆς ἀδελφῆς του).

22 - 100β

1603. Σύμβασις καλλιεργείας κτήματος ὡς «μισιάρικου», ἐν Νάξῳ, ἐνώπιον νοταρίου Ἀντ. Λουρδᾶ, ἐν 195α, σ. 26 - 27.

«...τὸ πρῶτο μέρος ὁ... Φ. Γ. ... τὸ δὲ ἕτερο μέρος ὁ Β. Β. ὁμάδι μὲ τὴν συμβία του τὴν Κ. καὶ ἔτζι πέφτου εἰς σὲ συνίβασι τὰ ἄνωθε μέρη καὶ λέγει ὁ μισερ Φ. πὼς ἔχει ἓνα περιβόλι δεντρολογημένο μὲ συκές, καρυές καὶ ἀχλαδιές καὶ μὲ τὸ νερόν του πᾶσα Σάββατο ἓνα βούλωμα εἰς τὸν τόπο τοῦ Α... τὸ δὲ ἕτερο μέρος ὁ ἄνωθε Β. καὶ ἡ συμβία του ἡ Κ. ἔχουσι τρία κομμάτια σύμπλιν τοῦ ἄνωθε μισερ Φ., τὰ δύο κομμάτια εἶναι ἀπὸ γονικόν τως καὶ τὸ ἄλλο εἶναι ἀγοραστό... Τὰ ὁποῖα πράγματα ὅλα τ' ἄνωθε θέλου συνιβαστικῶς καὶ δίδει ὁ ἄνωθε Φ. τοῦ ἄνωθε ἀντρογίνου διὰ μισιάρικα παντοτεινὰ νὰ λογοῦνται ὅλα τὸ ἓνα, μὲ τοῦτο ὁ ἄνωθε Β. νὰ τὸ κάμῃ καλὰ καὶ ἀρεσκούμενα, ν' ἀρέσῃ πᾶσα καλοῦ γεωργοῦ καὶ ὅτι σπόρους ὅπου θέλει βάλει νὰ ᾖναι κρατημένος ὁ ἄνωθε ἄρχος νὰ τοὺς δίδῃ τὶς ἐμισούς, ἔτζι, χειμονικοὺς ὥσάν καὶ καλοκαιρινούς καὶ οὕτω νὰ ᾖναι κρατημένος ὁ ἄνωθε κοπιαστής νὰ τοῦ φέσῃ... ἤγουν

ὅλα τὰ ἑμισὰ ὅπου ἔθελαν κάμει τ' ἄνωθε πράματα καὶ ἔτσι ὀμπλιγάζεται νὰ τὰ κάμῃ ὅλα τὸ ἓνα, νὰ γένη ἓνα περιβόλι καὶ νὰ ᾖ κρατημένος νὰ τὸ βλέπῃ καλὰ νὰ μὴ δὲν τὸ κλέβγουν καὶ ὅποτες γένει ζημία νὰ τὴν ἐπηλογᾶται ὁ ἄνωθε κοπιαστὴς καὶ ὅποτες θέλει ἔλθῃ ὁ ἄρχος νὰ ἐμπορῇ νὰ τὸ ᾗ σπῖτι νὰ πορεύγεται καὶ νὰ ἐσυνδράμῃ εἰς ὅλες του τὶς δουλειὰς ὁπό' χει... ὡσὰν περιβολάσης. Καὶ νὰ ᾗ πάντα τὸ πρᾶμα ἀπαντημένο καὶ ἐβλεπημένο εἰς πᾶσα πρᾶμα καὶ ὅποτες τὸν ἤθελε εὔρη ἢ σὲ ἰνγκάνο ἢ σὲ κλεψιά, νὰ ᾖ πρίβος ἀπὸ τ' ἄνωθε πράματα χωρὶς κοῖσι. Βάνου καὶ ἀλληλογία τῆς ἀφεντίας ἄσπρα χιλιάδες δύο. Ὁ ἀλληλογήσοντας νὰ τὰ ζημιώνεται καὶ πάλι ἡ γραφὴ νὰ ᾖ βέβαια καὶ ἀχάλαστη...».

23 - 107a

1611. Θέσις ἀφορισμοῦ ὑπὸ τοῦ ἱερομονάχου Π., ἐπιθυμοῦντος νὰ ἐξακριβώσῃ τὰ ὅρια ἀμπελῶνος καὶ κατοικίας, ἀφιερωθέντων ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Τ. Κ., εἰς τὴν Μονὴν Διονυσίου (Ἄθω), κειμένων εἰς τόπον Χάλαρα, εἰς Καστέλλι τῆς Παροικίας (Πάρου). Μεταβαίνει οὗτος ἐπὶ τόπου μετ' ἐπιτρόπων καὶ θέτει ἀφορισμὸν διὰ πάντα, ὅστις δὲν μαρτυρεῖ τὰ ὅρια τοῦ ἀμπελῶνος. Τὴν πρᾶξιν συντάσσει ὁ ἱερεὺς Σ. Β., νοτάριος καὶ αἰκονόμος Παροικίας, ἐν 262a, σ. 296, ἀριθ. 110.

24 - 113a

1623. Σύστασις τέλους 1 μέτρου οἴνου ἐπὶ ἀμπέλου ἐν Νάξῳ, ἐν 195a, σ. 51 - 52.

«... Τόσον ἡ μάννα ὡσὰν καὶ ἡ θυγατέρα καὶ μὲ καλὴν τως ὄρεξι καὶ τελεύγου παντοτεινὰ παιδίων - παιδιῶν τως τὸ ἀμπέλι ὅπου τῶς εὐρίσκεται... καὶ σιάζονται ἔτσι οἱ λεγόμενοι νοικοκύριοι καὶ πουλοῦσι ἓνα μέτρο κρασί, ἥγουν μίστατα δέκα τοῦ... παντοτεινὰ νὰ χοωστῇ νὰ δώνῃ τὸ λεγόμενο ἀμπέλι κρασί μίστατα δέκα, πᾶσα χρόνο πάντοτε ἐκείνου καὶ ὅτινος ἄλλοινοῦ ἤθελεν τὸ ἀφήσει. Κάμει δὲν κάμει τὸ αὐτὸ ἀμπέλι, νὰ εἶναι κρατημένοι νὰ τὰ χοωστῇ νὰ τοῦ τὸ δίδῃ κάθε χρόνο... καὶ διὰ πληρωμὴ τοῦ λεγομένου τέλους τῶς ἐδίνει εἰς μετρητὰ τζικίνια δέκα... ἀκόμη λέγοντας νὰ παγαίνου καὶ εἰς τὸν ἀφέντη τὸν καδῇ νὰ τὸ κάμουν καὶ χοντζέτι..., Ἀκόμη βάζουν καὶ ἀνηλογίαν (= ἀλληλογίαν) τῆς ἀφεντίας ἄ(σπρα) 1000 ὁ ἀλληλογήσας νὰ τὰς ζημιώνεται τὰ ἑμισὰ τοῦ ἀφέντη καδῇ καὶ τὰ ἑμισὰ τοῦ ἀφέντη μπέγη καὶ πάλῃ ἡ παροῦσα νὰ εἶναι στερεά, βεβαία καὶ ἀχάλαστη...».

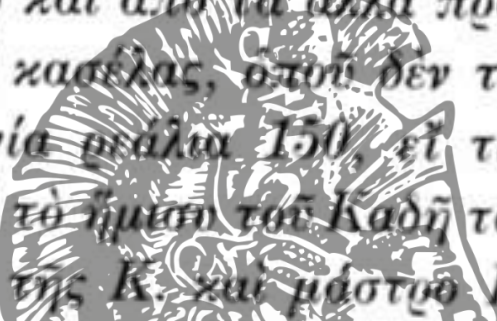

25 - 115a

1631. Χάττι-σερίφ σ. Μουράτ, διὰ τοὺς Ἀγίους Τόπους, ἐν 280, σ. 405.

26 - 116a

1634. Ἀβαντάριον τῆς Νάξου, ἐνώπιον νοταρίου, ἐν 58a, σ. 78 - 79.

«... Ἀβαντάριο κάνω ἐγὼ Α. Γ. μετὶ τὸ θέλημα τῆς μητέρας μου τῆς κερά Μ. θυγατρὸς τοῦ ποτὲ... Α. Κ. τὰ ὅσα πράγματα ἤγουν προίκα θέλουμε νὰ δώσουμε τῆς ἀδελφῆς μου, ὀνόματι Φ... ἔπειτα, ἀρχὴ τὴν κάμαρα ποῖ καθούμεστα μετὶ τὸ μαγατζὲ ἀπὸ κάτω καὶ τὸ ἀγέρα, ὅπου εἶναι ἀπόξω ἀπὸ τοῦ γιαλοῦ, ἀπὸ τὴν σήμερα ἐδικά της... Ἀπὸ τὸ λειβάδι νὰ πέρη ἡ μάνα μου δύο μόδια ψωμί ὄνταν εἶναι χειμωνικό, ἕως ποῦ νὰ ζῇ καὶ ἀποθανόντας της νὰ μὴν ἔχη κανεὶς πλέο νὰ κάμη καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα πράγματα ὅπου νὰ ἔχη ἡ μάνα μου, ἤγου ἀπὸ βλησίδια τῆς κασίλας, ὅπου δὲν τὰ ξέρω ἐγὼ, νὰ εἶναι ἐδικά της... βάνουμε καὶ ἀντιλογία πάλια 150, εἴ τις ἀντιλογήσῃ εἰς περὶ τοῦ ὅλου, τὸ ἥμισυ τοῦ Μπέη καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ Καδῆ τοῦ τόπου... Ἀβαντάριο καὶ προικοσύμφωνο ὅλο κερά Φ. τῆς Κ. καὶ μάλιστα Γ. Τ. τοῦ Κορητεκοῦ τοῦ Β.».

27 - 128a

1644. Διαθήκη ἐν Νάξῳ, ἐνώπιον τοῦ πρωτονοταρίου. ἐν 205a, σ. 275 - 277.

Ἡ διαθέτις, «... καὶ διατὶ βλέπει πῶς ἡ ἀρχοντοπούλα της δὲν τεκνογονεῖ, μήτε κάμνει παιδία, θέλει καὶ λέγει ὥστε ὅτι, ἂν ἴσως καὶ ἡ αὐτὴ (θηγάτηρ της) ἤθελεν ἀποθάνει ἄκληρη, μὴ ἔχοντας παιδία νόμιμα ἐκ τῆς σαρκὸς της, ἢ προύκα ὅλη ἐκείνη νὰ πηγαίνη εἰς ταῖς δύο ἐκκλησίαις ἤγουν...».

28 - 128β

1644. Διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως, ἐν Νάξῳ, ἐν 205a, σ. 277 - 278.

τρεῖς μάρτυρες... «προσωπικῶς ἐστάθησαν ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ φανεροῦ νομικοῦ καὶ τῶν κάτωθεν ἀξιοπίστων καὶ παρακαλετῶν μαρτύρων... μαρτυροῦν, ὁμολογοῦν καὶ καθαρότατα λέγουσιν ὅτι ἀποζηόντα της ἡ εἰρημένη ἀρχόντισσα... ἀφῆκεν διὰ παντοτεινόν της μνημόσυνον καὶ ψυχικὴν σωτηρίαν αὐτῆς, τοῦ συμβίου της καὶ γονέων της τὸ ἀμπέλι (ποῦ) ἔχει στὸ νησι Σάντα Ἐρίνη... εἰς τὴν λεγομένην Ἐκκλησίαν...».

29 - 129a

1645. Σύμβασις «παντοτεινῆς κουντουβερνίας» χωραφίων, ἐν Νάξῳ,

ἐν 205a, σ. 278 - 279.

«...καὶ ἀπάνω στὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ὁ... Χ. μετὰ τοῦ Γ. Γ. καιροῦς περασμένους ἔκαμαν συμβασμὸν τέλειον καὶ σωστὸν παντοτεινῆς κουντουβερνίας κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου μας, νὰ δουλεύῃ ὁ Γ. τὸ πρᾶγμα πάντα τιμημένα καὶ ἀρεσκόμενα καὶ εἰς τὸ ξαπεστήλι ὁ αὐθέντης μας ὁ Θεός, νὰ μοιράζον ἴσια τόσον στὸ χειμονικὸν ὥσάν καὶ καλοκαιρινῶν μὲ ἐγκράτειαν τῶν κοπιαστάδων, νὰ φέρνουμε ἐξόδαις τοὺς τὴν ἐντράδα στὸ μαγαζὶ τοῦ ἄνωθι Κ. καὶ διαδόχων του. Καὶ εἰς καιρὸν μοιρασιάς, ποῦ νὰ συβάζονται ταυτὰ μέρη νὰ χαλάσουν τὴν αὐτὴν κουντουβερνιὰ παντοτεινὴ, νὰ πέρῃ ὁ... Κ. τὰ τρία κάρτα τοῦ χωραφίου καὶ ὁ Γ. τὸ ἓνα... Μὲ ξεκαθαροσύνην ὅποτες δὲν τὸ δουλεύουν καλὰ καὶ ἀρεσκούμενα τὰ λεγόμενα χωράφια ὁ Γ. καὶ οἱ διάδοχοί του, νὰ χάνουν ἐξ ἀποφάσεως τὴν πάστην τοῦ καὶ κίπους τοῦ, ν' ἀποξενώνονται παντάπασιν...».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

30 - 134a

ΑΘΗΝΩΝ

1648. Σύστασις συμβάσεως ἐντριτίας, ἐν Νάξῳ,

ἐν 195a, σ. 157 - 159.

«...συμφωνοῦν καὶ ταιριάζουν τὰ ὅμοια μέρη... ὀρίνοντάς του καὶ τὸ προειρημένον ἀμπέλι τοῦ λογαριασμοῦ τῆς Σταματικῆς διὰ νὰ τὸ κάμῃ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο τῆς ἐκκλησίας καὶ νὰ τὸ ἔχουν πάντοτε στὸν ὅμοιον τρόπον καὶ τοῦτο καβαλλαρικὸν ἀπὸ τρίτου ὥς καὶ τὸ πρότερον... αἰωνίως καὶ κληρονομικῶς εἰς τὸν ἅπαντα καὶ μετέπειτα αἰῶνα, δουλεύοντας καὶ τὰ δύο εἰς ἓνα μέτρος καὶ εἰς ἓνα ἀριθμό, χαλῶντας τοὺς τράφους καὶ κάνοντας τὰ δύο ἓνα καὶ βαστῶντας τα καλὰ φραγμένα καὶ ἀπαντημένα καὶ καματεύοντας καὶ καλλιεργώντας τα καλὰ καὶ ἐμπιστεμένα ποῦ νὰ ἀρέσουν πᾶσα καλοῦ γεωργοῦ· τὰ πάντα μὲ κόπους καὶ ἐξοδές τοὺς καὶ νὰ φυτεύουν καὶ ὅ,τι χωράφι θέλει εἴσται μέσα εἰς αὐτὸ ὅσον εἴμπορεῖ νὰ γένη ἀμπέλι καὶ νὰ τὸ βαστοῦν πάντα ἀμπέλι καλὰ κυβερνημένο· καὶ ὅταν θὲ νὰ φτειάνουν τὸ πατητῆρι, νὰ βοηθοῦν οἱ πατέρες τὴν ἐμισὴν ἐξοδον. Εἰς δὲ τὸν καρπὸν νὰ προσκαλοῦν τοὺς πατέρες νὰ θεωροῦν καὶ νὰ λαβαίνουν τὸ δίκαιόν τοὺς, ἦγουν ἀπὸ τρίτου, οἱ κοπιασταὶ τὰ δύο τοῦ εἰσοδήματος καὶ τὸ μοναστῆρι τὸ ἓνα... τὸ δὲ χαράτzi νὰ πληρώνη τὸ μοναστῆρι... καὶ ἂν κανένα καιρὸν ὁ κοπιαστής ἢ οἱ κληρονόμοι του δὲν ἐθέλῃ δουλεύει τὸ πρᾶγμα καλὰ καὶ νὰ πέσουν σὲ σκάνδαλο, νὰ στέκῃ στὸ θέλημα τῶν πατέρων νὰ τὸ μοιράζον ἐκ τρίτου, νὰ μένουν τὰ δύο στὴν ἐκκλησία καὶ τὸ ἓνα τοῦ κοπιαστή καὶ ἔτzi παίρνονται καὶ τὰ μέρη νὰ φυλάξουν ὅ,τι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ἐδῶ ταιριάζουν εἰς ποινὴ τῶν κρατούντων ριάλια δέκα ὁ ἀλληλογήσας νὰ τὰ ζημιούται...».

31 - 134a

1648. Ἀπόφασις ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου Μυκόνου τῆς 2 Νοεμβρίου, περὶ ἀμφισβητήσεως κληρονομικοῦ δικαιώματος, ἐν 56a, σ. 33 - 47.

(Ἡ ἀπόφασις δέχεται, ὅτι ἡ κληρονομία ἀποτελεῖται ἀπὸ γονικά πράγματα καί, κατὰ τὰ ἔθιμα τοῦ τόπου, μὴ ὑπαρχόντων τέκνων κατὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου, ταῦτα κληρονομεῖ ὁ πλησιέστερος συγγενῆς τῆς συζύγου καὶ ὄχι ὁ ἐπιζῶν σύζυγος).

32 - 138a

1651. Προικοσύμφωνον ἐν Νάξῳ, ἐνώπιον ἱερέως καὶ δύο μαρτύρων, ἐν 195a, σ. 255 - 257.

«...καὶ ἔτι προμετάρου τὰ δύο μέρη ἑνὸς ἀπὸ τὸν ἄλλον, ἂν ἀποθάνῃ μὲ δίκως παιδιὰ, νὰ κληρονομῇ ὁ ἑνὸς τὸν ἄλλον...».

33 - 139a

1652. Δάνειον ἐπὶ ὑποθήκῃ, ἐν Νάξῳ, ἐν 195a, σ. 167 - 169.

(Δανεῖζει ὁ ἡγούμενος Ἰησουϊτῶν Νάξου γυναῖκα ἐπὶ ὑποθήκῃ προικώου κτήματος, τῇ συναινέσει τοῦ ἀνδρός, διὰ μίαν τριετίαν. Ὁ ἀνὴρ ἀναλαμβάνει νὰ καλλιεργῇ τὸ κτῆμα δι' ἐξόδων του καὶ νὰ δίδῃ εἰς τὸν δανειστήν τὰ 3/4 τῶν προϊόντων. Ἐὰν μετὰ τὴν τριετίαν οἱ δοθέντες καρποὶ δὲν ἐπαρκοῦν πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ δανείου, θὰ γίνεσθαι ἐκτίμησις τοῦ κτήματος καὶ θὰ θεωρῇται τοῦτο πωληθὲν εἰς τὸν ἡγούμενον, ὑποχρεούμενον νὰ καταβάλῃ τὸ ὑπόλοιπον.)

34 - 145a

1662. Πώλησις ἀκινήτου ὑπὸ δύο ἀνηλίκων ἀδελφῶν, ἐν Νάξῳ, ἐν 195a, σ. 185 - 188.

«...οἱ ἄρχοντες οἱ σύντιχοι ὡσὰν ἀπὸ τὸ ὀφφίκιόν τῶν ἐπιτροπικοῦ τῶν ὀρφανῶν ὁλωνῶν, ἐδώκασι θέλημα νὰ γένῃ αὐτὴ ἡ πούλησις τοῦ ἄνωθε περιβολίου...».

35 - 145β

1662. Ἀπόφασις ἀρχιεπισκόπου Σίφνου καὶ Μυκόνου, ἀπὸ 24 Ἰουνίου, περὶ κληρονομικῆς διαδοχῆς μοναχοῦ, ἐν 56α, σ. 52 - 54.
(Ἡ ἀπόφασις διατάσσει τὴν διανομὴν τῆς περιουσίας τοῦ μοναχοῦ εἰς τοὺς δύο ἐγγόνους τοῦ μοναχοῦ, οὐδὲν δὲ εἰς τὴν μονὴν τῆς μετανοίας τοῦ μοναχοῦ).

36 - 145γ

1662. Ἀπόφασις Ἐπιτρόπου Μυκόνου, ἀπὸ 18 Δεκεμβρίου, περὶ ἀμφισβητήσεως κληρονομικοῦ δικαιώματος, ἐν 56α, σ. 55 - 61.
(Ὁ ἐνάγων, ἀδελφὸς τοῦ θανόντος συζύγου, ζητεῖ νὰ λάβῃ ὁλόκληρον τὴν κληρονομίαν τοῦ ἀδελφοῦ του, γονικὴν καὶ ἀλευθέραν, ὡς καὶ τὴν συσταθεῖσαν προῖκα πρὸς τὸν ἀποβιώσαντα ἀνεψιὸν του, ἀποκληιομένης τῆς ἐναγομένης χήρας τοῦ συζύγου καὶ μητρὸς τοῦ υἱοῦ, δὲ ἀμφοτέρων τῶν κληρονομιῶν ἡ ἀπόφασις δέχεται τὴν ἀγωγὴν, λόγῳ τῆς ἀπαιτήσεως εἰς ἀμφοτέρα τὰ προικοσύμφωνα «κοιτετζιό» ὡς πρὸς τὴν τάξιν τῆς προικὸς μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου).

37 - 152α

1663. Ἀπόφασις Ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου Μυκόνου ἀπὸ 28 Ἀπριλίου, περὶ διαζυγίου καὶ διατροφῆς, ἐν 56α, σ. 61 - 63.
(Ἀπορρίπτεται ἡ ἀγωγή περὶ διαζυγίου τοῦ συζύγου, παρέχεται δὲ εἰς τὴν σύζυγον τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ προσωρινῶς εἰς τὴν νομὴν καὶ κατοχὴν τῆς τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν τοῦ συζύγου, πρὸς διατροφήν της, μέχρι τῆς ἐπανόδου τοῦ ἀνδρὸς εἰς τὸν συζυγικὸν οἶκον).

38 - 153α

1664. Ἀπόφασις Ἐπιτρόπου Μυκόνου, ἀπὸ 16 Αὐγούστου, περὶ προσβολῆς διαθήκης, ἐν 56α, σ. 65 - 67.
(Ἡ ἀπόφασις δέχεται, ὅτι τὸ ἀδιάθετον μέρος τῆς κληρονομίας περιέρχεται εἰς τοὺς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμους τοῦ ἀποβιώσαντος).

39 - 154a

1665. Περὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ φεουδάρχου Ἰακώβου Μπα-
ρότζη, ἐν Νάξῳ,

ἐν 146, σ. 13 - 14. Πρβλ. καὶ 27, τ. Γ', σ. 295.

«Τὸ ἄνω λεγόμενο χωριὸν (Φιλώτι) ἔχει μίαν ἐκκλησίαν, τὴν λέσιν ἢ Παναγιά, καὶ εἰς τὰ τριγυροτρίγυρά της ἡ ἁγία Παρασκευὴ καὶ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης καὶ ὁ ἅγιος Θόδωρος, τὴν ὁποία δὲν τὴν (ὁ)ρίζει κανένας μητροπολίτης μηδὲ ἀπὸ τοῦ χωριοῦ τσ' ἀνθρώπους, μόνο ὁ ἄρχος τοῦ χωριοῦ ὁποῦ βάνει καὶ ἐβγάνει παπᾶ ὅποιο τοῦ φανῇ ἐκκεινοῦ. Καὶ οἱ ἄνωθεν ἄνθρωποι τοῦ χωριοῦ δὲν ἐμπο-
ροῦσι ποτὲ μήτε νὰ κτίσουν σπίτια, μηδὲ νὰ παρεβγάλουν σπίτια, μηδὲ νὰ γυ-
ρίσουν πόρτα καὶ παραθύρι ἀπὸ ἄλλη μεριά τῷ σπιτιῷ τως, μόνο νὰ παίρουν
θέλημα τοῦ ἀφεντότοπου ὁποῦ θέλει ὁρίζει τὸ αὐτὸ χωριὸν καὶ τὸν τόπο. Καὶ
ὅλα τὰ σπίτια πληρώνωσι πᾶσα χρόνον ἀπὸ ἐκπαλαι τέλος. Καὶ κάποια πράγματα
χωράφια καὶ ἀμπέλια, πρεγάρδια λεύτερα πληρώνουσι κάθε χρόνο τέλος ὀρνι-
θες, πετεινόπουλα, καπόνια, σολδία, πέπτερα καὶ ἄλλα πράγματα, ... καὶ
πάλιν τὴν σήμερον ὅταν χτίσῃ τίνας κανένας σπίτι ἔρχεται καὶ εὐρίσκει τὸν
ἄρχον τοῦ χωριοῦ καὶ συμβιβάζονται πόσον τοῦ δώνει διὰ τὸ θέλημα ὁποῦ
θὲ νὰ πάρῃ καὶ ἔστερα τοῦ βάνει ὁ ἀφεντότοπος τὸ τέλος τοῦ σπιτιοῦ ἐκκεινοῦ
ὁποῦ θέλει κτίσει ὅτι τοῦ φανῇ κατὰ τὰ σπίτια ὁποῦ θέλει τοῦ δώσει θέλημα
νὰ κτίσῃ. Καὶ ὅσα σπίτια καὶ πράγματα δὲν θέλουν δώσει τὸ τέλος τως, εἶναι
εἰς τὸ χέρι τοῦ ἄρχου νὰ τὰ πάρῃ, νὰ τὰ πωλήσῃ, νὰ τὰ χαρίσῃ, νὰ τὰ χαλάσῃ,
νὰ τὰ κάμῃ ὥς θέλει καὶ βούλεται. Καθὼς καὶ ὅσα χωράφια καὶ ἀμπέλια ἐν-
τριτεμμένα καὶ μισάρικα δὲν θέλουν τὰ κάνουμε καλὰ καὶ θέλουνσι τὰ ἀφήσει νὰ
χερσέψουν καὶ ὁ ἄρχος δὲν παίρνει ἐντριτεία ἔχει καὶ εἰς ὅλα αὐτὰ ἐξουσία ὁ
ἄνωθεν ἄρχος νὰ τὰ κάνῃ ὥς θέλει, καθὼς γράφομεν».

40 - 155β

1665. Ἀπόφασις ἀρχιεπισκόπου Σίφνου καὶ Μυκόνου, ἀπὸ 2
Αὐγούστου, περὶ ἀκυρώσεως προικοσυμφώνου,
ἐν 56a, σ. 74 - 75.

(Ἀκυροῦται προικοσύμφωνον λόγῳ ἀχαριστίας τοῦ προικολήπτου, ἀρνου-
μένου νὰ καταβάλῃ τὰ λύτρα ἐξαγορᾶς τοῦ κυρίου τῶν προικοδοτηθέντων,
αἰχμαλωτισθέντος «ἀπὸ γαλιόττες τούρκικες»).

41 - 186a

1671. Ἀβαντάριον τῆς Νάξου, ἐνώπιον νοταρίου,
ἐν 58a, σ. 79 - 81.

«... Ἀβαντάριο, ὁποῦ τὴν σήμερον κάνει ὁ μισὲρ Τ. Β. μὲ τὴν συμβίαν του τὴν κερά Τ. πρὸς τὴν θυγατέραν τος τὴν κερά Κ. εἰς τὰ ὅσα τὴν πουρκοδοτίζουν... ἔπειτα διὰ πουρκὶ καὶ εἰς ὄνομα προίκας τῆς δόνομεν... ἀκόμη τὸ ἐργαστήρι, ὁποῦ ἔχω εἰς τὴν... ὡς καθὼς εὐρίσκεται μαζὶ μὲ τὰ μέσα, τὸ ὁποῖον νὰ το ἔχομεν μαζὶ ἕως φόρους ζωῆς μου, καὶ ἀποθανόντος μου, νὰ εἶναι ὅλο ἐδικόν της... ἀκόμη... Ἀπὸ δὲ τὸ ἕτερον μέρος τὰ ὅσα πουρκοδοτίζω ἐγὼ ὁ παπὰ Γ. Μ. μὲ τὴν πρεσβυτέραν μου πρὸς τὸν υἱόν μας τὸν Μ... Κάνωμεν καὶ κοντετζιόναις τῶν ἄνωθέν μας παιδιῶ, ἀνίσως καὶ κάμου παιδιὰ ἐκ τῆς σαρκός τος, νὰ εἶναι τὰ αὐτὰ πράματα τῶν παιδιῶ τος· εἰ δὲ καὶ ἐθέλαν ἀποθάνει ἄτεκνοι... νὰ στρέφονται εἰς τοὺς πλεῖο πρόσιμους ἐδικούς· πάλι καὶ ἐθέλαν κάμουν παιδιὰ καὶ ἐθέλαν ἀποθάνουν νὰ εἶναι τὰ αὐτὰ πράματα πάλι εἰς τοὺς πρόσιμους ἐδικούς. Βάνομεν καὶ ἀντιλογία τῆς ἀφεντείας εἰς τὸ μέσον μας ρεάλια 200, ὁ ἀντιλογήσας νὰ ζημιώνεται καὶ πληρώνοντας τὴν πέ(ν)αν καὶ μὴ πληρώνοντας, τὸ παρὸν νὰ εἶναι βέβαιον καὶ ἀχάλαστον...».

42 - 187a

1672. Ἀπόφασις Ἐπιτρόπου Μυκόνου, ἀπὸ 2 Μαΐου, περὶ ἀπαιτήσεως δανείου, ἐν 56a, σ. 83 - 84.

(Ὁ ἐνάγων δανειστὴς ζητεῖ νὰ λάβῃ κατὰ κυριότητα ὠρισμένον ἀκίνητον τῆς ὀφειλέτιδος ἐναγομένης. Διὰ τῆς ἀποφάσεως γίνεται τοῦτο δεκτὸν καὶ διατάσσεται νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἀξία τοῦ ἀκινήτου καὶ ἐὰν μὲν ἡ ἀξία ᾗτο μεγαλυτέρα τοῦ δανείου, νὰ πληρώνη ὁ δανειστὴς τὴν διαφοράν, ἐὰν δὲ ἡ ἀξία ᾗτο μικρότερα, νὰ παραμένῃ ἡ ἐναγομένη ὀφειλέτις τοῦ ὑπολοίπου).

43 - 189a

1673. Ἀπόφασις τοῦ Μεγάλου Διερμηνέως Παναγιωτάκη Νικουσίου, δι' ἐπιτρόπων, ἐν Μυκόνῳ, ἀπὸ 14 Ἰουλίου, περὶ ἀποδόσεως προικός, ἐν 56a, σ. 87 - 89.

(Ἡ ἐναγομένη εἶχε συστήσει προῖκα εἰς τὴν θυγατέρα της διὰ τὸν μετὰ τοῦ ἐνάγοντος γάμον της. Τὸ προικοσύμφωνον ᾗτο «διπλοκοντετζιναρισμένον» κατὰ τὰ «κοσουέτα τοῦ παρόντος νησίου», δηλ. περιεῖχε τὸν διπλοῦν ὄρον, ὅτι ἐὰν ὁ γάμος ἀποβῇ ἄνευ τέκνων, ἢ καὶ ἂν γεννηθῇ τέκνον, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀποθάνῃ ἄνευ κατιόντων, ἔστω καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ γονέως, ἡ προῖξ νὰ περιέρχεται εἰς τοὺς πλησιεστέρους συγγενεῖς τῆς γραμμῆς, ἐξ ἧς ἡ προῖξ, οὐχὶ δὲ εἰς τὸν ἐπιζῶντα σύζυγον. Ὁ τελευταῖος λαμβάνει καὶ μικρὸν χρηματικὸν ποσόν, συμφώνως πρὸς τὸ προικοσύμφωνον, «ψυχικόν»).

44 - 189β

1673. 'Απόφασις τοῦ Μεγάλου Διερμηνέως Παναγιωτάκη Νικου-
σίου, δι' ἐπιτρόπων, ἐν Μυκόνῳ, ἀπὸ 12 Αὐγούστου, περὶ
ἀποζημιώσεως δι' ἀνθρωποκτονίαν,
ἐν 56α, σ. 89 - 92.

(Ἡ ἀπόφασις ὀρίζει νὰ δώσῃ ὁ ἐναγόμενος, φονεὺς τοῦ πατρὸς τοῦ ἀνηλίκου
ἐνάγοντος, ἀμέσως μὲν 20 ρεάλια πρὸς διατροφήν του, μετὰ δὲ τὴν ἐνηλικίω-
σίν του ἕτερα 40, ὅπερ ἀποτελεῖ μᾶλλον ποινὴν τοῦ ἐναγομένου, ὑπὸ τὴν
μορφήν ἀποζημιώσεως τοῦ ἐνάγοντος).

45 - 191α

1674. 'Απόφασις Βοεβόδα Μυκόνου, ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ Με-
γάλου Διερμηνέως Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, ἀπὸ 25
'Απριλίου, περὶ πωλήσεως προικίου ἀκινήτου ὑπὸ τοῦ
ἀνδρός, συναινέσει τῆς γυναικός.
ἐν 56α, σ. 94 - 96.

(Ἡ μὴ «κοιτετζιονάδα» προῖξ ἐπιτρέπεται ν' ἀπαλλοτριωθῇ ἐφ' ὅσον συναι-
νεῖ εἰς τοῦτο καὶ ἡ σύζυγος, ἥτις, συνεστῶτος τοῦ γάμου, εἶναι ἡ κυρία τῆς
προικίος, τοῦ ἀνδρὸς ἔχοντος ἐπ' αὐτῆς δικαίωμα ἐπικαρπίας).

46 - 191β

1674. Δάνειον ἐν Νάξῳ,
ἐν 195α, σ. 225 - 228.

(Ἡ ὀφειλέτις παραδίδει εἰς τὸν δανειστὴν ὅλην τὴν ἀκίνητον περιουσίαν
της, ὅστις τοῦ λοιποῦ θὰ εἰσπράττῃ τὰ προϊόντα τῆς γῆς, τὰ μισθώματα κλπ.,
θ' ἀποδίδῃ δὲ ταῦτα ἅμα τῇ καταβολῇ ὑπὸ τῆς ὀφειλέτιδος ἢ τῶν κληρο-
νόμων της τμήματος τοῦ χρέους της ἐκ ρεαλίων 110, διότι τὰ ὑπόλοιπα ρεάλια
100 θὰ συμψηφισθοῦν πρὸς τὰς εἰσπράξεις ἐκ μέρους τοῦ δανειστοῦ τῶν
εἰσοδημάτων τῶν ἀκινήτων).

47 - 192α

1675. Δωρεὰ ἐν ζῳῇ, ἐν Νάξῳ,
ἐν 195α, σ. 228 - 232.

«...ἡ Γ. Γ. ...καὶ γνώμην ἀβίαστον κάμνει δυνατὴν καὶ ἀκατάλυτον ντονα-
τζιόνε πρὸς τὸν ...ἀξάδελφόν της Ν. Γ. τὰ κάτωθεν ὀνοματισμένα ὑποστα-
τικὰ πό' χει καὶ τῆς εὐρίσκονται ἀπὸ προικιὸ ἐδικό της... διὰ πολλὰς χάρες

καὶ καλωσύνες ποὺ ἀπ' αὐτὸν ἔχει γνωρισμένες καὶ διὰ τὸ σιμότερον τῆς συγγενείας. . . Ὁ δὲ Ν. Γ. δεχόμενος τὴν καλὴν τῆς προθυμίαν καὶ τὸ σπλάγχχνος τῆς συγγενικῆς ἀγάπης ὑπόσχεται καὶ αὐτὸς ἀπὸ ἄλλον μέρος εἰς εὐχαρίστησιν καὶ ἀντιχάριταν τοῦ αὐτοῦ δωρήματος νὰ ἔχη πάντα τὴν ἔγνοια τῆς σὲ ζωὴν καὶ θάνατον. . . Ἀκόμη λέγει καὶ τοῦτο: ὅτι, ἂν εἶχε τὴν εὐρὴ καμμία χρεία ἢ ἄλλη σωματικὴ ἀσθένεια ὅπου νὰ χρειάζεται βοήθεια καὶ ὁ αὐτὸς ἐξάδελφος νὰ μὴν τὴν ἐπισκέπτεται εἰς τὰ χρειαζόμενα ὅλα, νὰ ἔχη ἐξουσίαν νὰ ἀπλώθῃ ὅπου εἶχεν θελήσει ἀπὸ τὰ καλὰ τῆς νὰ πουλῇ διὰ νὰ κυβερονᾶται. . . ».

48 - 192β

1675. Σύμβασις καλλιεργείας κτήματος ἐν Νάξῳ, ὡς «μισιάρικου»,

ἐν 195α, σ. 235 - 236.

«...εὐρισκόμενα τὰ δύο μέρη ταῦτα: πρῶτο μὲν ὁ Δ. Μ., τὸ δὲ ἄλλο μέρος ὁ Γ. Γ. ὁμάδι μὲ τὴν συνβίαν του τὴν Καλὴν ἤλθαν καὶ τὰ δύο μέρη εἰς σὲ ὄνομα παντικίου, λέγοντας ὁ αὐτὸς Γ. ὅτι πῶς ἔχει ἓνα κομμάτι χωράφι ἀπὸ πουρκίον τῆς γυναίκας του. . . Τόσαι τὸ αὐτὸ πράμα ὡς καθὼς εὐρίσκειται καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον τὸ αὐτὸ πράμα τὰ ἐκδίδεται ὁ αὐτὸς Γ. καὶ ἐντέλλει καὶ παραδίδει το εἰς τὰς χεῖρας καὶ ἐξουσίαν τοῦ Δ. καὶ τῶν κληρονόμων του, τὸ ὁποῖον τοῦ τὸ δίνει διὰ παντί, νὰ τὸ δουλεύῃ κατὰ τὴν τάξιν τῶν παντικίων ὁλονῶν, τὸ ὁποῖο νὰ γίνῃ ἀμπέλι, καὶ ὅ,τι διάφορον ἐξαποστείλει ὁ θεὸς σὲ κρασί ἢ σὲ ἄλλην ἰντρούδα, νὰ παίρῃ ὁ καθένας τὴν ἑμισί, ἔτζι αὐτοί, ἔτζι οἱ κληρονόμοι τως καὶ διὰ τιμὴν καὶ πληρωμὴν τοῦ ἄνωθι παντικίου διὰ τὸ λεγόμενον πράμα ἔδωσε ὁ Δ. εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Γ. καὶ τῆς συνβίας του κάρτα πέντε. . . ὡς καθὼς ἐσνιβάστησαν ἀνάμεσόν τως καὶ κράζεται πληρωμένη καὶ σατζαφαρισμένη ἤγουν εἰς τὸ ἓνα τετάρτι ἀπὸ πᾶσα τέσσερα τοῦ πράματος ὁλονοῦ, ἤγουν εἰς τὴν πᾶρτην ποὺ ἐξουσίαζεν ὁ Γ. καὶ ἡ γυνὴ του καὶ ὁπότε καιρὸν ἤθελε γυρέψει ὁ Γ. καὶ οἱ κληρονόμοι του νὰ τὰ μοιράσουν, νὰ μὴν ἔχουν ἐξουσία, μόνου ἃς εἶναι ἀνάμεσον τως πάντοτες. . . Ὁ ἀλληλογήσας νὰ τὸ πληρώνη. . . ».

49 - 193β

1676. Ἀπόφασις Ἐπιτρόπων Μυκόνου, ἀπὸ 19 Σεπτεμβρίου περὶ διεκδικήσεως κληρονομίας,

ἐν 56α, σ. 96 - 99.

(Ἐκ τῆς ἀποφάσεως συνάγεται, ὅτι ἐν Μυκόνῳ δὲν ἴσχυεν ὁ θεσμὸς τῆς συνεισφορᾶς τῆς προικῆς, τοῦ κληρονομικοῦ μεριδίου τῶν προικισθεισῶν θυγατέ-

ρων περιοριζομένου εις τὴν δοθεῖσαν προῖκα. Ἀλλὰ καὶ τὰ προικισθέντα ἄρρενα τέκνα δὲν μετεῖχον εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ προικίσαντος γονέως μετὰ τῶν ἀπροικίστων τέκνων).

50 - 197β

1680. Ἰνστρουμέντο τῆς Νάξου, ἐνώπιον νοταρίου, ἐν 58α, σ. 82 - 84.

«...λέγοντας ὁ... Θ. καὶ ἡ ἀρχόντισάν του κυρία Κ., τὸ πῶς εἶχαν ταμένα καὶ πουροκοδοτισμένα τῆς θυγατρὸς τος κυρίας Σ., μετὰ τὸ θάνατόν τος, τὰ χωράφια... καθὼς διαλαμβάνει τὸ ἀβαντάριο ποὺ οἱ αὐτοὶ γονεοῖν τῆς ἑκαμα(ν) διὰ χειρὸς μισερ Α. Μ.· ἔτζι τὴν σήμερον θέλου μὲ καλὴν τος γνώμη καὶ θέλησιν καὶ ρεφουδάρον τὰ ἄνωθεν χωράφια τῆς θυγατέρας τος καὶ τοῦ γαμπροῦν τος ἀφέντην Μ. Φ., νὰ τᾶχουν καὶ νὰ τὰ καρποτρῶσιν μαζὶν εἰς τὴ μέσην μὲ τοὺς ἰδίους ἄνωθεν γονεοὺς καὶ μετὰ τὸν θάνατόν τος νὰ εἶναι μονητάρον τῆς θυγατρὸς τος... σὰν μπράγματα ἐδικὰ της καὶ πουρκίν της ἔτζι λοιπὸ καὶ ἡ αὐτὴν κερά Σ., διὰ ἀνταμοιβήν καὶ ἀντὶ χάριτος βάνει τὸ ἀμπέλην... ποὺ τῆς εἶχαν πουροκοδοτισμένον ἀπὸ τὴν ὥραν ποῦ τὴν ἐπάντρεψαν, νὰ τὸ τρῶσιν καὶ αὐτὸ μαζὶ στὴ μέσην εἰς φόρον ζωῆς τος, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τῶν ἄνωθεν γονεῶν νὰ εἶναι πάλι μονητάρον τῆς θυγατρὸς τος... τόσον τὸ ἀμπέλι, ὅσαν καὶ τὰ ἄνωθεν χωράφια... μὲ κοντετζιόνε, ὅτιν ὄντα σπέρνεται ὁ τόπος νὰ σπέρνουνται καὶ τὰ ἄνωθεν χωράφια· εἰ δὲ ὁ τόπος δὲν ἤθελε σπέρνεται καὶ ἤθελε ἔχειν ζῶα μέσα καὶ ἐθέλασιν νὰ σπέρνουν τὰ ἄνωθεν χωράφια, νὰ εἶναι κρατημένοι νὰ τὰ φράζωσι, νὰ εἶναι περιβολιασμένα καὶ τροφοκοπημένα κατὰ τὴν τάξιν τῶν περιβολιῶ ποῦ εἶναι καὶ εἰσε ἄλλους τόπους... ὅθεν μὴ κάνωντάς της ἄλλο προικοχάρτιν, τῆς κάμου τώριν εἰς τοῦτον τὸ ἰστρουμέντο τὴν κάτωθεν κοντετζιὸν καὶ λέσιν ἔτζιν· ὅτιν ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ καὶ τὸ παιδὶ ὁποῦ ἔχουν τὴν σήμερον καμωμένον... νὰ ζήνσιν εἰ καὶ κάμου καὶ ἄλλα, τὰ ὅσα τὸς ἐδόκασιν, νὰ τα δόσουν τῶν αὐτῶν παιδίω· εἰ δὲ ὁ Θεός, νὰ μὴν το ὀρίσῃν καὶ μείνῃ ἄκληρη, νὰ μὴν ἔχῃ ἐξουσία μήτεν νὰ πουλήσῃν, μήτεν νὰ χαρίσῃν, μήτεν διὰ τὴ ψυχὴν της· εἰδὲ τὸ ἀποδέλοιπο προῖμα ὅτιν καὶ ἂν τῆς ἐδώκασιν, νὰ στρέφεται εἰς τῆς ἄλλες της ἀδελφές. εἰ ἂ(ν) δὲν εἶναι ἀπὸ τῆς ἀδελφές της, νὰ πηγαίνοιν εἰς τοὺς πλέα πρόξιμους ἐδικοὺς κατὰ τὴν μπαλεὰ συνήθεια...».

51 - 197γ

1680. Διαθήκη ἀπὸ 8 Δεκεμβρίου, ἐν Νάξω, ἐνώπιον νοταρίου, ἐν 58α, σ. 84 - 87.

«...ὅθεν λέγειν πῶς τὰ ἔχειν παντρεμένα καὶ εἰςὲ ὅσαν πουρκία τὸς ἐπουροκοταχθήκασιν εἰς τὰ πουροκοχαρτίαν τος, ὅλα τὰ ἔχουν παρμένα καὶ εἶναι ριφα-

ρισμένοι καὶ σατισφάδοιν εἰς τὰ πάντα, ἂν τζι λέγειν καὶ παραπάνον ἀπὸ τὰ ταμέναν τος καὶ δὲν τὸς ἔχρεωστεῖν πλέα τίποτας, τόσον ἀπὸ τῆς μάνας τος, ὡσὰν καὶ ἀπὸ λόγονν του. Ξεκαθέρονοντας καὶ τοῦτον, ὅτιν τὸν υἱόν του τὸν ἄνωθεν Γιαννάκην λέγειν πῶς τοῦ ἔκαμεν ἄβαντάριο, ὅχιν τέλειο προνκοχά-
τιν, διὰ τοῦτον θέλει τώρην εἰς τὸ παρὸν καὶ κάνει του τὴν κάτωθεν κοντετζιόνε, μάλιστα, λέγει, πῶς τοῦ ἔφησεν παραγγελία ἢ μακαρίτισαν ἢ συμβία του, ἢ μάνα τοῦ αὐτοῦ Γιαννάκη, ὅτι ἂν τὸν ἐπαντρέψην ὁ ρηθεὶς κύρης του, νὰ τοῦ κάμην κοντετζιόν, ὅτιν ἂν ἀποθάνην ἄκληρος ὁ αὐτὸς Γιαννάκης, νὰ στρέ-
φονται ὅλα ὡσὰν τοῦ τάξην εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἀδελφῆς του, . . . ἢ πουρὶ εἰς τὰ παιδιὰ της, καὶ νὰ μὴν ἔχην τις ἐξουσίας του ἄλλο νὰ δόσῃν παρὰ εἴκοσιν ρεάλια πράμα, εἰς δὲ τὸ ἐπίλοιπον νὰ στρέφεται ὡς ἄνωθεν γράφειν· καὶ ἔτζι θέλει. . . ὅτι ἢ αὐτὴν κοντετζιόν νὰ εἶναι στέρεα, φέρομα καὶ ἀχάλαστην τόσον εἰς τὸ ἐδικό του πράμα, ὅπου τοῦ δοσεν, τόσον καὶ ἀπὸ τῆς μάνας του, καθὼς τοῦ ἔφησεν παραγγελίας. . . ».

52 - 197α

1680. Ἀπόφασις Ἐπιτρόπων Μυκόνου, περὶ διεκδικήσεως κλη-
ρονομίας, ἀπὸ 25 Μαΐου,

ἐν 56α, σ. 102 - 103.

(Γίνεται δεκτόν, ὅτι ὁ ἐκ πλαγίου συγγενὴς ἡδύνατο διὰ διαθήκης νὰ κατα-
λείπῃ εἰς ἓνα ἐκ τῶν πλησιεστέρων ἀγονικαρίων συγγενῶν ὁλόκληρον τὴν
γονικὴν περιουσίαν, ἀγνοῶν τοὺς ὑπάρχοντάς τευχόν ἄλλους τοῦ ἰδίου βαθμοῦ
γονικαρίους συγγενεῖς. Προσέτι δὲ προκύπτει, ὅτι οἱ ἀδελφόπαιδες ἐλάμβαν-
ον τὴν θέσιν τοῦ προαποβιώσαντος γονέως των, ἀδελφοῦ τοῦ κληρονομου-
μένου, καλούμενοι εἰς τὴν κληρονομίαν ὁμοῦ μετὰ τῶν ἀδελφῶν τούτου).

53 - 197β

1682. Ἀπόφασις τοῦ Βοεβόδα Μυκόνου, ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ
Μεγάλου Διερμηνέως Ἀλ. Μαυροκορδάτου, ἀπὸ 24 Μαρ-
τίου, περὶ ἀκυρώσεως διαθήκης,

ἐν 56α, σ. 103 - 196.

(Διὰ τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαθήκης ἡ ἀπόφασις χρησιμοποιεῖ ὡς αἰτιολογικὸν
τὸ πλάσμα τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου, καθ' ὃ ἡ μέμψις κατὰ τῆς ἀστόργου δια-
θήκης στηρίζεται εἰς τὴν οἶονεὶ μὴ ἔχεφροσύνην τοῦ διαθέτου. Τέλος ἡ ἀπό-
φασις δὲν ἐφαρμόζει πλήρως τὰς διατάξεις τῆς Νεαρᾶς 26 τοῦ Ἀνδρονίκου,
ἀλλ' ἐν συγκεκρισμῷ πρὸς τὰ ἔθιμα τῆς νήσου, μὴ δίδουσα εἰς τὸν σύζυγον
τὸ τρίτον κατὰ πλήρη κυριότητα, ἀλλὰ μόνον κατ' ἐπικαρπίαν, ἐπιφυλαττο-

μένης καὶ ταύτης μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου εἰς τὴν γονικαρίαν ἐνάγουσαν, ἢ, ἐν περιπτώσει προαποβιώσεώς της, εἰς τοὺς κληρονόμους της).

54 - 199α

1683. Ἀβαντάριον ἐν Νάξῳ, ἐνώπιον νοταρίου, ἐν 58α, σ. 88 - 89.

...ἐγνωρίζοντας πολλὰς εὐεργεσίας καὶ μεγάλας ἀνάπαισες ἀπὸ τὸν υἱὸν της τὸν κὺρ Δ., παρακινημένη ἀτὴν της ποιεῖ τὴν παρὸν ξωμοίραση καὶ ἀβαντάριο τοῦ αὐτοῦ της υἱοῦ κὺρ Δ. Ἀρχή... ἀπὸ τῆς σήμερον ταῦτα πάντα... Μὲ τοῦτο νᾶναι κρατημένος ὁ ἄνωθεν Δ. νὰ μαντινήρη τὴν μάναν του ζωντανή καὶ ἀποθαμένη, κατὰ τάξι...».

55 - 199β

1683. Πρακτικὸν ἀπὸ 12 Μαΐου τοῦ Κοινοῦ τῆς Σαντορίνης περὶ ἐθιμικοῦ δικαίου, ἐν 102α, σ. 164 - 165.

«Μὲ τὸ παρὸν γράμμα ὁμολογοῦν καὶ λέγουσιν τῇ σήμερον οἱ κάτωθι προεστοὶ καὶ γέροντες τῶν πεντὲ καστελλίων, ὅτι πῶς ἀπὸ παλαιόθεν ἕως τὴν σήμερον ἦτο καὶ εἶναι κοινὴ συνήθεια εἰς ὅλους, ὅταν ἕνας γονιὸς ἢ τις ἄλλος ὅπου νὰ ἔχη πρᾶγμα ἐδικόν του, καὶ νὰ τὸ ἔξωσάξη, εἶναι νοικοκύρης νὰ τὸ ἀφίνη καὶ νὰ τὸ ἀφιερῶνῃ ὅπου θέλει αὐτὸς του, ἢ ὅταν κάμῃ γράμμα τῶν παιδιῶν του ὡσὰν προνοσὺμφωνον ἢ τεσταμέντο ἢ ἄλλην παραγγελίαν δύναται καὶ εἰμπορεῖ νὰ κάμῃ ὅτι κοντετζιὸν θέλει εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ κανεὶς ἄλλος δὲν μπορεῖ νὰ τὸν διασίση μήτε νὰ τὸν ἐνποδίσῃ μόνον τὸ ἔχουν βέβαιον καὶ στερεὸν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα ἀνέκοπτον, ἤγουν ὅταν μὲ κοντετζιὸν λέγει καὶ νομινάρη νὰ πηγαίνῃ ἢ κληρονομία εἰς τοὺς πλέον προξίμους· ἂν ἴσως καὶ ὁ κύρης ζεῖ, τὰ παιδιά δὲν κληρονομοῦν, ἢ ὅταν εἶναι ἀδελφία, ἀνίψια δὲν ἔχουν νὰ κάμουν, καὶ πάλιν ὅταν εἶναι τοῦ ἀδελφοῦ παιδὶ ἢ τῆς ἀδελφῆς, ἐγγόνι δὲν ἔχει νὰ κάμῃ, μόνον ὅστις εἶναι σημότερος καὶ πλέον σφικτὸς ἐδικός, ἐκεῖνος κληρονομᾷ κατὰ τὴν τάξιν καὶ συνήθειαν τοῦ τόπου μας. Καὶ ἔττι πάλιν καμίαν βολάν, ἂν ἴσως καὶ ὁ κύρης κάμῃ νὰ κληρονομοῦν καὶ τὰ ἀνίψια ὡσὰν καὶ τὰ ἀδελφία ἢ τῶν ἀρσενικῶν τὰ παιδιά καὶ ὄχι τὰ θηλυκά, ἢ τῶν θηλυκῶν μόνον, νοικοκύρης εἶναι, ὄχι μόνον νὰ τὰ ἀφίσῃ ὅλον των τοῦ τῶν ἐδικῶν, μὰ καὶ εἰς τοὺς πλέον ξένους διὰ τὴν ψυχὴν του, κατὰ τὴν κοντετζιὸν καὶ παραγγελίαν ὅπου θέλει κάμει. Καὶ οὕτω μαρτυροῦν ὡς ἄνωθεν μὲ φόβον Θεοῦ διὰ νὰ μὴ χάνωνται ἢ συνήθειες καὶ τάξεις ὅπου εἶχαν καὶ βαστοῦν ἀκόμη βεβαιωμένους ἀπὸ τὴν κραταιὰν καὶ ἀνίκητον βασιλείαν μὲ ἀκτιναμὲ καὶ χατσιοῖφι...».

16 - 6 - 1973

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

56 - 209a

1690. Ἀπόφασις Ἐπιτρόπων Μυκόνου, ἀπὸ 30 Ὀκτωβρίου, περὶ διεκδικήσεως γονικοῦ, ἐν 56a, σ. 122 - 123.

«...πρεζεντάροντας ὁ ἄνωθεν Γ. τὸ προικοσύμφωνον τοῦ πατρός του καὶ τὸ ἴδιον προῖγμα νᾶναι προὐκὶ τὲς μάννας του καὶ τὸ προικοσύμφωνον νᾶναι συντεσενᾶδο. Διὰ τοῦτο... κράζον, κρίνον καὶ ἀποφασίζον νὰ παίρῃ ὁ ἄνωθεν Γ. τὸ ἴδιον κλεῖσμα ὡς προὐκὶ τῆς μάννας του καὶ νὰ δώῃ ὅ,τι γράφει τοῦ στρουμέντο καὶ ἂν ἔχον κόπους... εἰς τὸ ἴδιον προῖγμα νὰ τῶν τοὺς πληρώῃ ὁ ἴδιος».

57 - 218a

1694. Ἀπόφασις Ἐπιτρόπου Μυκόνου, ἀπὸ 8 Ἰανουαρίου, περὶ διεκδικήσεως κληρονομίας, ἐν 56a, σ. 126 - 129.

(Ἡ διεκδικουμένη κληρονομία τοῦ Πιέρρου ἦτο ἀρχικῶς διπλοκοντετζιονάδα τῆς μητρός του καὶ συζύγου τοῦ ἐνάγοντος, ἥτις εἶχε κληρονομηθῇ ἐξ Ἰσού παρὰ τῶν τέκνων τῆς, τοῦ Πιέρρου καὶ τῆς ἀδελφῆς του, ἥτοι τῆς μητρός τοῦ ἐναγομένου. Διὰ τῆς ἀποφάσεως ἀναγνωρίζεται ὡς κληρονόμος τοῦ Πιέρρου ὁ ἐναγόμενος ἀνεψιός του καὶ ὅχι ὁ ἐνάγων πατήρ του. Καὶ τοῦτο ἀφ' ἐνὸς μὲν, διότι τὸ προικοσύμφωνον τῆς συζύγου τοῦ ἐνάγοντος ἦτο κοντετζιονᾶδο, δηλ. ἡ προῖξ τῆς ἔδει ἀπαραιτήτως νὰ περιέλθῃ εἰς τὰ τέκνα τῆς, ἢ, ἄλλως, τοὺς πλησιεστέρους συγγενεῖς τῆς· ἀφ' ἑτέρου δέ, καθόσον, ἐπιπροσθέτως ὁ υἱός τῆς Πιέρρος, ὁ κληρονομούμενος, τὸ ἀδελφομοίρι του ἐπὶ τῆς ἐν λόγῳ κληρονομίας τῆς μητρός του, εἶχε συστήσει ὡς προῖκα ἐπίσης κοντετζιονάδα εἰς τὴν ἀδελφήν του ταύτην, ἥτις ἔδει κατὰ νόμον νὰ περιέλθῃ εἰς τὸν ἐναγόμενον υἱὸν τῆς).

58 - 228a

1696. Ἀπόφασις Ἐπιτρόπων Μυκόνου, ἀπὸ 29 Ὀκτωβρίου, περὶ διεκδικήσεως κληρονομίας, ἐν 56a, σ. 140 - 143.

(Ὁ ἐναγόμενος μετὰ τῆς συζύγου του εἶχον προικίσει μίαν θυγατέρα των Μ. Εἰς τὸ πρὸς ταύτην προικοσύμφωνον εἶχον θέσει τὸν ὅρον, ὅτι ἐὰν ἐκ τοῦ γάμου τῆς Μαρίας ἤθελον γεννηθῇ τέκνα, ἀλλὰ ταῦτα ἤθελον ἀποθάνει, τὰ προικιζόμενα νὰ περιέρχωνται εἰς τοὺς πλησιεστέρους συγγενεῖς τῆς. Ὁ ἐνάγων καὶ ἡ ἀδελφή του εἶναι ἀνεψιοὶ τῆς συζύγου τοῦ ἐναγομένου. Φαίνεται Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν, Τόμος ΑΘ' - Μ'

ὅτι ἡ Μ. ἢ εἵχεν ἀποθάνει ἄτεκνος, ἢ ὅτι τὰ τέκνα τῆς ἀπέθανον. Κατ' ἀκολουθίαν, ἢ συσταθεῖσα πρὸς τὴν Μ. προῖξ κατὰ τὰ ἀντικείμενα αὐτῆς τὰ προερχόμενα ἐκ τῆς προικῶας περιουσίας τῆς μητρός τῆς (γονικὰ) ἐπανῆλθον μετὰ τὸν θάνατον τῆς Μ. εἰς τὴν κυριότητα τῆς μητρός τῆς καὶ συζύγου τοῦ ἐναγομένου, συμφώνως πρὸς τὸν ὅρον τοῦ προικοσυμφώνου. Δεδομένου δὲ ὅτι πάντα τὰ λοιπὰ τέκνα τοῦ ἐναγομένου εἶχον προαποβιώσει τῆς μητρός των καὶ συζύγου του, εἰς ἣν εἵχε ἐπανέλθει ἡ προῖξ τῆς Μ., ὡς γονικὴ τῆς περιουσία, ὁ ἐνάγων καὶ ἡ ἀδελφὴ του, ὡς ἀνεψιοὶ τῆς συζύγου τοῦ ἐναγομένου καὶ πλησιέστεροι ταύτης συγγενεῖς, εἶναι κατὰ νόμον οἱ κληρονόμοι τῆς καὶ ὅχι ὁ ἐναγόμενος σύζυγός τῆς).

59 - 232a

1697. Προικοσύμφωνον ἐν Ἀπειράνθω Νάξου, ἐνώπιον ἱερομονάχου,

ἐν 195a, σ. 272 - 277.

«...ἐνεφανίσθησαν τὰ δύο μέρη ταῦτα. τὸ ἐν μέρος ὁ ἐντιμότατος ἅγιος πρωτοπαπᾶς Νικολὸς μὲ τὴν πρεσβυτέρου του, τὸ δὲ ἄλλο μέρος ὁ κὺρ μάστρο - Ἰωάννης καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ κυρὰ Εἰρήνη. Ταῦτα τὰ ἄνωθεν μέρη ἤρθασιν εἰς σὲ ἀντίβαιναι καὶ λόγον ὑπανταθείας, λέγοντας ὁ ἄνωθεν πρωτοπαπᾶς πῶς ἔχει υἱὸν ὀνόματι Γ., ὁ δὲ κὺρ Ἰω. θυγατέρα ὀνόματι Π. Ἔτσι γυρεύει καὶ θέλει ἐξ οἰκείας του βοουλῆς καὶ θελήσεως ὁ ἄνω Γ. τὴν ἄνωθεν κυρὰ Π. θέλοντας καὶ αὐτὴ διὰ νόμιμος καὶ Θεοῦ θέλοντος νὰ ἐνωθοῦν ἀμφοτέρω εἰς γάμον πρῶτον... δεῦτερον δὲ καὶ διὰ χάριν προικὸς δίδει ὁ κὺρ Ἰω. καὶ ἡ γυνὴ ντου τῆς θυγατρὸς αὐτῶν Π. πρῶτο μὲν τὸ σπίτι... Ἀρχὴ καὶ τοῦ ἀνδρός. Δίδει καὶ ὁ πρωτοπαπᾶς τοῦ υἱοῦ ντου Γ. πρῶτον μὲν τὴν ἐκκλησίαν μὲ τὰ ἱερὰ ὅλα... μὲ τὰ πράγματα αὐτῆς τὰ ψυχικά, ἡγουν τῆς ἐκκλησίας... καὶ ἔξι ζᾱ καματερὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ αὐτὰ μὲ τούτην τὴν κοντετζιόν: νὰ εἶναι πάντα μνημονεμένοι οἱ ἄνωθεν. Καὶ ἡ ἐκκλησία καὶ τὰ πράγματα, ὡς ἄνωθεν, ἔως ζῆ ὁ παπᾶς, νὰ εἶναι καὶ νὰ ἔχη ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἀπὸ τὰ πράγματά της τὰ ψυχικά ὅλην τὴν ἐμισὴ νινδράδα ἔως τὴν ζωὴν του καὶ ἀποθανῶντας τοῦ παπᾶ, ὅλα ὡς ἄνωθεν ἐδικά ντου, μὲ τοῦτο: νὰ μὴν ἐμπορῇ νὰ ξεχωρίσῃ κανένα πράγμα ἀπ' ὅ,τι γράφει τῆς ἐκκλησίας τὰ ψυχικά νὰ δώκῃ ἄλλονοῦ του παιδιοῦ, μήτε τὴν ἐκκλησίαν νὰ βάλῃ εἰς θηλυκόν του παιδίον, παρὰ μόνον εἰς ἀρσενικόν πού θέλει κάμει παπᾶ, νὰ εἶναι ὅλη ἡ ἐκκλησία μὲ τὰ ψυχικά της πράγματα. Εἰ δέ, καὶ ὁ Θεὸς μὴν τὸ δώσῃ, καὶ δὲν κάμῃ ἀρσενικόν παιδί ὁ Γ. παπᾶ ἢ καὶ ὀλότελα νὰ μὴν κάμῃ ἀρσενικόν, πάλε καὶ κάμῃ ὁ Πέτρος ἀρσενικόν παιδί παπᾶ, ἀποθανῶντας τοῦ Γ. νὰ τοῦ τὴν δώνῃ τὴν ἐμισὴ ἐκκλησίαν μὲ τὰ ἐμισὰ πράγματα καὶ τὴν ἄλλη ἐμισὴ νὰ τὴν δώνῃ αὐτὸς ἄλλονοῦ του παιδιοῦ καὶ νὰ πηγαίνῃ ἀπὸ παπᾶ ἔως παπᾶ πάντα καὶ εἰς

ὅποια χέρια ἤθελεν πέσει. Ἀκόμη καὶ διὰ προικίον ἐδικόν του τοῦ δίδει τὸ ἀμπέλι... μὲ τοῦτο: νὰ εἶναι καὶ νὰ κάθονται μαζί μὲ τὸν παπᾶ ντου, νὰ τὸν ἀπορεύουν ἕως τὴν ζωὴν του, δουλεύοντας καὶ αὐτὸς ὥστε ἐμπορεῖ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὰ πράγματα· καὶ πάλε ὄντας δὲν ἐμπορῇ τὴν ἔγνοιαν αὐτοῦ νὰ ἔχουν· εἰ δὲ καὶ δὲν ἔκαναν μαζί καμίαν φορὰ καὶ ξεχωρίσουν, νὰ ἐξουσιάζῃ ὅλες τὲς ἐμιστὲς νιντραδες τόσον τῆς ἐκκλησίας, ὥσάν καὶ τοῦ προικίου ντου, καὶ τὸ κάτω σπῖτι μὲ τὸ κελλάρι καὶ ὅ,τι ἔξοδον ἤθελεν γένει εἰς τὸν ἀρχιερέα εἰς τὴν χειροτονίαν του, νὰ γροικᾶται ἀνάμεσον τῶν γονέων...».

60 - 237a

1700. Ἀπόφασις ἐπιτρόπων Σύρου, ἀπὸ 15 Ἀπριλίου, ἐν 110a, σ. 249, ὑποσ. 19.

«...καὶ ἐμεῖς ἐκράξαμεν τοὺς μεγάλους τὶς κτιστάδες, ἡγουν... καὶ τοὺς ἐβάλαμε ἐμπροστὰ μας καὶ ἐξετάσανε τοὺς τοίχους, ἂν ἐποροῦσι νὰ κτίσουν ἀπάνω ἀνωγι καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τῶνε εἶπαν πῶς πρέπει νὰ τοὺς χαλάσουν καὶ νὰ τοὺς καινουργιώσουν, ἀλλέως πῶς ἀπάνω δὲν ποροῦ νὰ κτίσουν ἀνωγι... καθὼς καὶ ἀτί μας τὶς ἴδαμεν. Διὰ τοῦτο ἀπὸ τὴν σήμερον δίνομεν τέρμινον τοῦ ἄνωθι Λ. ἡμέρας ὀκτὼ νὰ χαλάσῃ καὶ νὰ κτίσῃ νὰ κάμῃ παδάσι τοῦ ἀνωγιου, ὅπου θέλει νὰ κάμῃ ὁ παπᾶς, καθὼς εἶπαι τὸ ἀντίτε τοῦ τόπου μας· ἀλλέως καὶ αὐτὸς ὁ Λ. δὲν ἤθελε νὰ κάμῃ ὥς ἀνωθεν, ἐπειδὴ καὶ κλαίγει πῶς διὰ τὴν ὥρα δὲν ἔχει τὸ ποροῦμενον, δίδομεν θέλημα τοῦ ἄνωθι παπὰ νὰ χαλάσῃ τὸ ἀφτὸ κατῶφλι τοῦ Λ. καὶ νὰ τὸ κτίσῃ, διὰ νὰ τελειώνη τὴ δουλειά του, μὲ τοῦτο: νὰ γράφῃ μὲ μάρτυρες τὰ ὅσα ἤθελε ξοδιάσει διὰ νὰ τοῦ τὰ πλερώσῃ ὁ Λ. εἰς τέρμινον ὡς τὸν δευτερογούλη καὶ ἂν τότες ἤθελεν κάμει δυσκολία ὁ Λ. νὰ πληρώσῃ τοὺς ὁξοδες τοῦ ἄνωθι παπὰ, νὰ εἶναι κρατημένος ὁ παπᾶς νὰ πλερώνη τοῦ Λ. τρία γρόσια διὰ τὸ αὐτὸ κατῶγι καθὼς τὸ ἀποκόψανε οἱ μαστόροι πριτὰ τὸ χαλάσουν καὶ τ' ἀπομείνῃ τοῦ παπᾶ τὸ κατῶγι ἐλεύθερα ἰδικό του...».

61 - 258a

1706. Σύστασις ἐμπορικῆς ἐταιρείας, 20 Ἰουλίου ἐν Καλαμωτῇ Χίου,

ἐν 161a, σ. 125, ἐξ Ἱστορικοῦ Τοπικοῦ Ἀρχείου, ἀριθ. 69, Καλαμωτῆς, φ. 196.

«Ἐπομείναμεν μὲ τὸν Ξένον Σαματιανὸν τοῦ ποτὲ Νικόλα νὰ κάμωμεν συντροφία νὰ τοῦ δώσω ἐγὼ ὁ Ξένος τοῦ Νομικοῦ ἀσιλλάνια δέκα νὰ τὰ κάμνῃ ἀλισιβερίσι, ὅ,τι θέλει νὰ τὰ φωνίζῃ καὶ ὅποτε λογαριαστοῦμεν νὰ βγάλωμεν τὸ κεφάλιν καὶ ὅσον διάφορον κάμνει νὰ τὸ μοιράζωμεν. Καὶ βάλαμεν τὸν

Θεὸν καὶ τὴν Παναγίαν ἀνάμεσό μας καὶ ὅποιος ἀπὲ τοὺς δύο μας κάμη τέχνη γῆ πῆ ψώματα νὰ ἔχη τὸν Θεὸν ἀντίδικον καὶ τὴν Παναγιά ἐν ὥρᾳ τῆς κρίσεως καὶ ἀπογράφομέν το μὲ τὸ ἴδιόν μας χέρι...».

62 - 285a

1719. Ἀπόφασις ἀπὸ 29 Αὐγούστου, δικαστηρίου ἐπιτρόπων Σύρου,

ἐν EEN 110a, σ. 248, ὑποσ. 17.

«Ἐχοντας διαφορὰ ἀνάμεσάν τους ἡ Α. Α. μὲ τὸν Ν. Ρ. ἀπάνω εἰς μίαν ἀπεδωσὶ τοῦ κατωγιοῦ τῆς ἁνωθι Α. καὶ μὲ τὸ νὰ προτεστάσῃ ὁ Ν. νὰ σκάβῃ τὴν κοπριὰ διὰ δικαιώματα τοῦ ἀνωγιοῦ, ἔτзи ἐνεφανίστηκεν ἡ Α. καὶ μᾶς ἔκραξεν καὶ ἐπήγαμε εἰς τὸν τόπον καὶ εἶδαμεν τὴν ὑπόθεσιν καὶ κατὰ τὸ συνήθειο τοῦ τόπου μας, ὅτι πῶς δὲν ἡμπορεῖ τὸ ἀνώγι νὰ γυρέψῃ δικαιώματα εἰς τὰ θεμέλια τοῦ κατωγιοῦ γιὰτὶ ἐβγάζοντας ὁ Ν. τὴν κοπριὰ ἐβρίσκεται περασμένο τὸ κατῶγι ἀπὸ τὰ πέρα, διὰ τοῦτο καὶ ἐμεῖς κρίνομεν καὶ ἀποφασίζομεν, ὅτι ἐκεῖνα τὰ δικαιώματα νὰ εἶναι τοῦ κατωγιοῦ τῆς ἁνωθεν Α. καὶ νὰ μὴν ἐμπορῇ ὁ Ν. νὰ σκάψῃ ἐκεῖ πλὴν, οὐδὲ νὰ γυρέψῃ κανένα δικαίωμα...».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

63 - 286a

ΑΘΗΝΩΝ

1720. Διαθήκη ἐν Ποταμῷ Νάξου, ἐνώπιον τοῦ πρωτόπαπα Δρυμαλίας καὶ δύο μαρτύρων.

ἐν 200a, σ. 854.

«...ἔπειτα ἀφήνει τοῦ υἱοῦ τῆς τὸ σπίτιον... ἔπειτα κάνει μὲ ἀγαθὴν τῆς καὶ καλὴν προαίρεσιν τούτην τὴν θεληματικὴν προσήλωσιν εἰς τὴν Κυρίαν Θεοτόκον τὴν Καλορίτισσα τὸ ὑπόλοιπόν τῆς προᾶγμα πολὺ ὀλίγον εἴ τι τῆς εὑρίσκεται... νὰ τὸ λαβαίνει ὁ Ἅγιος Καθηγούμενος τοῦ ἰδίου μοναστηρίου, εἴ τι καὶ ἂν εἶναι, μὲ κράτησιν νὰ μνημονεύουν αὐτήν, τοὺς γονεῖς καὶ τὸν ἀδελφόν... Ἔτσι ἠθέλησε καὶ ἐποίησεν ἡ ἁνωθεν κυρὰ Μαρία. Λέγει καὶ τοῦτο: νὰ εἶναι ἡ παροῦσαν τῆς στερεάν, βεβαία καὶ ἀσάλευτη. Εἴ δὲ καὶ ἐκ διαβολικῆς συνεργείας καὶ τινος ἤθελεν σκανδαλίσει μικρὸν τίποτες περὶ τούτου, νὰ ἔχη ἀντίδικον τὴν κυρίαν Καλορίτισσαν καὶ διὰ σωματικὴν παιδωμὴν νὰ πληρώνη γρόσια δέκα τῆς κατὰ καιρὸν ἀφεντίας...».

64 - 318a

1731. Πρακτικὸν τοῦ Κοινοῦ τῆς Μήλου περὶ ἐκλογῆς τριῶν προεστῶν,

ἐν 375a, σ. 267 - 269.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

«...ἐπειδὴ καὶ ἡ χρονικὴ κυβέρνησις τῆς παρούσης Κοινότητος νὰ γίνεται ἀπὸ τρεῖς ἀξίους καὶ τιμημένους προεστούς, οἱ ὅποιοι νὰ ἐκλέγονται ἀπὸ τοὺς ἐξαιρετοὺς τῶν προεστῶν μας καὶ μὲ θέλησιν τοῦ Κοινοῦ, ...διὰ τοῦτο ἐσυνάχθησαν σήμερον εἰς τὸν... ναὸν τῆς Κυρίας Πορτιανῆς καὶ ἡμετέρας Προστάτιδος... ἐκλέγουν διὰ τὴν παροῦσαν χρονιὰν τοὺς πολλὰ ἐκλάμπρους αὐθέντας... τῶν ὁποίων δίδουν πᾶσαν ἐξουσίαν νὰ κρίνουν ὅλας τὰς διαφορὰς τοῦ Κοινοῦ...».

65 - 340α

1737. Ἔντοκον δάνειον ἐν Ἀνδρῶ μετ' ἐνεχύρου,
ἐν 288, σ. 170 - 171.

«Μὲ τὸ παρὸν γράμμα ὁμολογᾷ ἡ Κ. γυνὴ τοῦ Δ. Α. πῶς ἔλαβεν ἀπὸ τὸν κὺρ Ν. Κ. σὲ τόκο μετρητὰ δανεικὰ ρεάλια δέκα... διὰ τὰ ὅποια ὑπόκειται ἡ ἄνωθεν Κ. νὰ τὰ δώσῃ τὸν ἐρχόμενον Αὐγουστον ἐντυμένα τὰ δέκα ἔντεκα, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου μας, ὁμπληρώσας τὰ καλὰ τῆς κινητὰ καὶ ἀκίνητα ἕως τέλειαν ξεπληρωμὴν τῶν ἄνωθεν ὀφειλῶν...».

66 - 341α

1738. Ἀβαντάριον ἐνώπιον πρωτονοταρίου καὶ καντζελλαρίου
Ναξίας,

ἐν 349α, σ. 640 - 641.

«...τὰ ὅσα πράγματα πουρκοδοτίζουν ἐδῶ οἱ γονεοὶ τόσον τῆς νύμφης, ὥσαν καὶ τοῦ γαμπροῦ, ὅπου τὰ τρῶσιν μαζί, γροικοῦνται ἔξοδες, κανίσκια, δοσίματα, ὅλα εἰς τὴν μέσσην τῶς καὶ μετὰ θάνατον τῶν γονέων ἐδικάν τῶς» (ὑπὸ τὸν ὅρον, ἂν δὲν ἀποκτήσουν τέκνα ἢ ἀποκτήσουν ἄλλ' ἀποθάνουν ταῦτα, νὰ μὴ δύνανται νὰ πωλήσουν τὰ προικῶα, τὰ ὅποια θὰ μεταβιβασθοῦν εἰς τοὺς πλησιεστέρους συγγενεῖς. Ἰδιαιτέρως οἱ γονεῖς τῆς νύμφης ὀρίζουν, ὅτι ἂν αὕτη ἀποθάνῃ ἄνευ τέκνων «τὰ σπίτια στοῦ Μ. ...θὰ πηγαίνουν εἰς τὴν ἀδελφήν τῆς τὴν Α. ...»).

67 - 349β

1742. Προικοσύμφωνον Ἀνδρου,
ἐν 288, σ. 165 - 167.

«...συμφωνοῦσι τὰ δύο μέρη ὁ Ν. Σ. μαζὺ μὲ τὴν γυναῖκά του Μ. καὶ Γ. Κ. μαζὺ μὲ τὴν γυναῖκά του τὴν Β. τοῦ ποιῆσαι συνοικέσιον, ἵνα λάβῃ ὁ υἱὸς τοῦ Γ. ὀνόματι Μανθαῖος τὴν κόρην τοῦ ἄνωθεν Ν. ὀνόματι Μαρίαν διὰ γυναῖκά του νόμιμη καὶ εὐλογητικὴ... Ἐπειτα διὰ χάρις προικίου ἐν πρώτοις

τάζει ο Ν. Σ. μαζί με την γυναϊκά του την Μ. της κόρης του της Μ. . . . και από επίλοιπη συρμή τα χρειαζόμενα στην μπάρτην της . . . Τάζει δὲ καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ Γ. Κ. μαζί με την γυναϊκά του την Β. τοῦ υἱοῦ τους τοῦ Μανθαίου . . . τὸ πρῶμα ὅπου ἔχουν στὸν . . . ὡς εὐρίσκεται τὸ αὐτὸ χωράφι κατάγεται ἀπὸ τὴν μάνα του . . . καὶ ἐὰν συμβῇ θάνατος . . . νὰ πέρνη ὁ γαμπρὸς τὸ κρεββατοστρώσι καὶ ἡ νύφη τὴν πρὸ γάμου δωρεάν . . . Ἀκόμα τῆς δίνει ὁ Ν. Σ. μαζί με την γυναϊκά του την Μ. της κόρης της της Μ. τὸ σπίτι ὅπου ἔχει ἀπὸ τὴν μάνα της μετὰ τὸ κατώγι, ὡς εὐρίσκονται μετὰ τὴν αὐλή τους καὶ τῆς δίνει τὰ σπίτια διὰ τὰ ἄνωθεν τριάντα ἀσιλάνια . . . ».

68 - 349γ

1742. Πωλητήριο ἐλαιοδένδρων ἐν χωρίῳ τῶν Πατρῶν (τῆς περιοχῆς Χαλανδρίτσας),
ἐν 356β, σ. 55 - 56.

(Πωλοῦνται 52 ἐλαιοδένδρα κείμενα ἐντὸς ξένων ἀγρῶν πρὸς τὴν μονὴν Εὐαγγελιστρίας ἢ μονὴν τῶν ἁγίων Πάντων Τριταίας, συγχωνευθεῖσαν πρὸς τὴν μονὴν Ὁμπλοῦ, ἀντὶ γρατίων 145).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

69 - 393α

ΑΘΗΝΩΝ

1762. Ὁμολογία, 6 Μαΐου, ἐν Νάξῳ,
ἐν 349α, σ. 643.

«Μὲ τὴν παροῦσα λέττερα» ὁ καραβοκύρης Ν. Φ. ὁμολογεῖ, ὅτι ἔλαβε παρὰ τοῦ Ν. Α. 30 γρόσια διὰ τὸ ταξίδι τῆς Πόλης «τὰ δέκα δώδεκα ἀντὰρ τορνάρε, τὰ ρίζιγα περικούλα τῆς θάλασσας» νὰ εἶναι εἰς βάρος τοῦ δανειστοῦ.

70 - 393β

1762. Ἀπόφασις κοινοτικοῦ δικαστηρίου Σύρου, ἀπὸ 26 Σεπτεμβρίου,
ἐν 110α, σ. 249, ὑποσημ. 20.

«Ἐστонтas καὶ ὁ Μ. Π. νὰ εἶναι ἀνυπάκουγος καὶ δὲν θέλει νὰ γρικίσῃ εἰς ὅτι τὸν ἐκράξανε καὶ τοῦ ἐκάνανε τεμπῖσι νὰ μὴ βάνῃ τὰ κτηνὰ του νὰ τὰ δένη ἐπάνω στὴν αὐλή του, ἢ ὅποια εἶναι αὐτὴ δῶμα τοῦ κελαριοῦ τοῦ Ζ. Β., διὰ τοῦτο λοιπὸν ἀπὲ τὴν σήμερον καὶ ὁμπρὸς νὰ μὴν εἶναι τρομιζάμενος νὰ τὰ βάλῃ ἀπάνω πλιὰ καὶ ἂν ἴσως καὶ δὲν ἀκούσῃ καὶ τὰ ξαναβάλλει, ἀπὸ ὧν τῇ βουλῇ ἐπιτρόπου καὶ προεστῶν τὸν παραδίδουσι εἰς τὸ τζοαντάρη, τοῦ ἀγά μας νὰ πλερώνῃ γρ. 50 καὶ νὰ παιδεύβεται καὶ ὅτι ζημιὰ λάχει σ' αὐτὸ τὸ κελάρι, νὰ τὸ πλερώνῃ».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

71 - 395α

1763. Κληρονομική σύμβασις ἐκ Παλαιῶν Πατρῶν, ἐν 356α, σ. 45 - 46.

Γυνή... «μὲ καλὴν τῆς γνώμῃν καὶ θέλῃσιν καὶ μὲ εὐχαρίστησίν τῆς... ἀφιερώνει εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ γέροντος Σεραφεῖμ ὅλον τῆς τὸ προᾶγμα, σπίτι δηλαδή, ἀμπέλι, μασαρικὸν τοῦ ὀσπιτίου, μαλαγματικόν, ἀσιμικόν, καὶ εἴ τι ἄλλο εὐρίσκεται... καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον ἐγδίνεται καὶ ἀπαλοτριόνεται ἀπὸ ὅλην τῆς τὴν περιουσίαν καὶ νὰ εἶναι κύριος καὶ καθολικὸς οἰκοκύρης ὁ γέροντας κὺρ Σεραφεῖμ μὲ τοὺς λοιποὺς πατέρας τοῦ μοναστηρίου τους· πρὸς τούτοις ἀποφασίσαμεν, διὰ κυβέρνησιν τῆς ἄνω εἰρημένης... νὰ ἐξουσιάζῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς μίαν κάδδην καὶ ἓνα βαγένι καὶ νὰ τα κάμη εἴ τι θέλῃ καὶ βούλεται, περὶ πλέον νὰ ἔχῃ νὰ λαμβάνῃ ἀπὸ τοὺς αὐτοὺς πατέρας γρόσια εἴκοσι διὰ κυβέρνησιν τῆς, τὸν καθέκαστον χρόνον, ἀρχινώντας ἀπὸ τὴν σήμερον, ἕως ὅτου ζῇ ἡ ρηθεῖσα γυνή... καὶ ἀποθανόντας αὐτή, νὰ μὴν ἔχουν νὰ δίδουν τινὰς οὔτε ὀβολόν, εἰς δὲ τὸ ἀνοθεῖν προᾶγμα νὰ κάμουν εἴ τι θέλουν καὶ βούλονται οἱ πατέρες διάδοχοί τους εἰς τὸν αἶῶνα τὸν ἅπαντα...».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

72 - 398α

ΑΘΗΝΩΝ

1764. Σύμβασις ἐμβατικιάσεως, ἀπὸ 27 Μαρτίου ἐν Νάξῳ, ἐν 349α, σ. 644.

Ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ καντζελλαρίου Ναξίας, ἡ κερά Μ. χήρα Σ., παραχωρεῖ ἄμπελον εἰς τοποθεσίαν... διὰ «κουντουβερινίαν παντοτεινήν» εἰς τὸν Φ. Κ. Ὁ «παντικάτορας» λαμβάνει τὸ 1/4 ἀντὶ 28 ρεαλίων, κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ Γ. Α. Κ., ὑπόσχεται δὲ νὰ ἐργάζεται «τίμια καὶ καλὰ» καὶ νὰ μοιράζουν «κάθε νιτράδα» εἰς δύο μέρη, «βγάζοντας τὸ πέμπτο τῆς βασιλείας· καὶ ὄντας μαχτοῦ νὰ παίρῃ ὁ παντικάτορας τὸ τετάρτι ἀ τὸ βοῖβοντίκι καὶ νὰ πλερώνῃ ὁ παντικάτορας τὸν κάθε χρόνο τὸ δόσιμο τοῦ τεταρτιοῦ του ποὺ ἤθελεν τοῦ ἐγγίξει» Τὴν «νιτράδα» θὰ μεταφέρῃ ὁ παντικάτορας ὅπου θέλει ὁ ἰδιοκτήτης, ἂν δὲ δὲν καλλιεργῇ ἐπιμελῶς, νὰ φεύγῃ, «ἀνερώτηχτα» λαμβάνων τὰ 28 γρόσια. Ἄν δὲ διαφωνήσουν ἐξ αἰτίας τοῦ ἰδιοκτήτου, θὰ λάβῃ ὁ παντικάτορας τὸ 1/4 εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν του.

73 - 398β

1764. Διαθήκη ἐν Ἄνδρῳ, τῆς 29 Ἀπριλίου, ἐν 349α, σ. 75 - 76.

«...ξεμοιράζω τὰ παιδιὰ μου ὡς καθὼς θέλω νὰ φανερώσω ἐδῶ...».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

74 - 402a

1765. Λύσις ιερολογημένου ἄρραβῶνος ἐν Βενετία,
ἐν 327a, σ. 296 - 300,

λόγω τοῦ ὅτι ὁ εὐλογήσας τὸν ἄρραβῶνα ἱερεὺς παρουσίασε τῇ ἐναγούσῃ τὸν γαμβρὸν ὡς εὐκατάστατον καὶ «νοβαρισμένον καὶ ὄχι πτωχότατον, καθὼς εἶναι» καὶ διότι ὁ ἱερεὺς κατὰ τὸν ἄρραβῶνα δὲν ἀπηύθυνε τὰς σχετικὰς ἐρωτήσεις, ἂν τὸν θέλῃ ἢ ὄχι. Τοῦ μνηστῆρος συναινέσαντος εἰς τὴν λύσιν τῆς μνηστείας, ὁ δικάζων μητροπολίτης Φιλαδελφείας διέλυσε τὸν ἄρραβῶνα «διὰ τὰς προορηθείσας αἰτίας καὶ διὰ τὰ ἐμποδίσῃ μὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴν οἰκονομίαν τὰ ἄτοπα, ὅπου ἤθελον συνέβῃ...».

75 - 407a

1766. Λύσις γάμου ἐν Βενετία,
ἐν 327a, σ. 439 - 441,

ὑπὸ τοῦ μ. Φιλαδελφείας Γρηγορίου Φατσέα, ἐφ' ὅσον «ἀμφότερα τὰ μέρη ζητοῦν τὴν τελείαν λύσιν τῆς συζυγίας τῶν μὲ ἐκκλησιαστικὸν διαζύγιον... ἀποφασίζει λελυμένον τὸ ἄνωθεν σεκοιζέσθαι...».

76 - 430a

1774. Προικοσύμφωνον Ἄνδρου, δι' οὗ συνιστᾶται ἡ προῖξ «κατὰ τὸ συνείθιον τοῦ τόπου μας»,
ἐν 101a, σ. 9, σημ. 2.

Διὰ τῆς ἄνω φράσεως νοεῖται, ὅτι θανούσης τῆς γυναικὸς ἀκλήρου, περιέρχεται ἡ προῖξ εἰς τοὺς «προθύμους», δηλ. εἰς τὸν προικοδότην ἢ τοὺς πλησιεστέρους συγγενεῖς του· ταῦτό συνέβαινε καὶ ἂν ὑπῆρχον τέκνα, θανόντα ὁμῶς ἀκληρα.

77 - 454a

1777. Σύμβασις διανομῆς ἐν Σύρῳ κληρονομικοῦ ἀκινήτου,
ἐν 110a, σ. 249, ὑποσημ. 24.

«Τὴν σήμερον τὰ τρία ἀδέρφια Φ. Ρ. καὶ οἱ ἀδερφές του Ε., Κ. καὶ Ζ., ἔχοντας ἓνα σπίτι στὰ Β., κληρονομία τῆς μάνας τῶνε ταιριάζου ἀναμεταξύν τῶνε καὶ πέρνει ὁ Φ. τὸ κατῶγι, περὶ τὰ κάθετα ὁ κύριός τῶνε ὅσο πουζεῖ μέσα· τὸ ἀνωγι τὸ πέρνουνε ἡ Κ. καὶ ἡ Ζ. καὶ τὸν ἀγέρα ἡ Ε., ὅλοι τοὺς στερκτοὶ καὶ ὁμόγνωμοι καὶ ἂν κανένας γυρίζη νὰ ξαναμοιράσουν, νὰ πλερώνῃ τοῦ ἀγᾶ μας γρόσ. 50».

78 - 492a

1790. Ἐκμίσθωσις οἰκοπέδου ἐν Πάτραις ὑπὸ τῆς μονῆς
Ὁμπλοῦ,
ἐν 356β, σ. 63 - 64.

(Ἐκμίσθωσις «ὀσπιτότοπου» πρὸς γυναιῖκα «μὲ ἐτήσιον δόσιμον» ἐξ γροσίων ἐτησίως καὶ μετὰ δικαιώματος τῆς μισθωτρίας νὰ κτίσῃ ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου «χαμοκέλλας ἢ ἀνώγειον καθὼς θέλει καὶ βούλεται». Διάρκεια τῆς μισθώσεως «ἐφ' ὅσον ζῇ νὰ κάθηται μέσα ἀνενόχλητος καὶ ἀδιάσειστος, ὁμοίως καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς... μετὰ δὲ τὴν θανὴν καὶ τῶν δύο νὰ μένῃ ὁ μινᾶς ὁποῦ δι' ἰδίων τῆς ἐξόδων ἔκτισεν, εἰς τὴν κυριότητα καὶ ἐξουσίαν τοῦ μοναστηρίου...»).

79 - 498a

1793. Αἵρετοκρισία ἐν Νάξῳ, κατόπιν διαταγῆς τοῦ δραγομάνου
τοῦ Στόλου Κ. Χαντζερῆ,
ἐν 349α, σ. 647 - 648.

«... ἐξοομετ εὐλόγον, ποῶτον, ὅτι ἡ προτεταμένη τοῦ νεκαφᾶ, ὁποῦ ἡ κυρία Α. (πρῶτη σύζυγος τοῦ μακαρίτου Ντ.) ζητεῖ διὰ τὰ παιδιά τῆς, εἶναι πάντῃ ἀνάρμοστος καὶ ἀσυνήθιστος εἰς τὰ νησίᾶ μας καὶ κανένα νησί δὲν παραδέχεται τὸ τοιοῦτον μὲ κανένα τρόπον μάλιστα ὁποῦ ἐρωτήθησαν καὶ πολλοὶ προεστῶτες... καὶ ὅλοι ὁμοφώνως καὶ ὁμογνώμως παρακαλοῦν αὐτὸ τὸ λαῦσι τοῦ νεκαφᾶ νὰ μὴν ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐξῆς μεταξὺ τῶν νησίων μας... ἡμεῖς πάλιν δὲν ἐλείψαμεν καὶ τουρκιστὶ νὰ ἐρευνήσωμεν περὶ τοῦ νεκαφᾶ, καὶ εὐρόντες τὴν ἡλικίαν τῶν παιδίων περασμένην ἀπὸ τὴν τάξιν τοῦ νεκαφᾶ, διότι ὁ νεκαφᾶς τουρκιστὶ φαίνεται ὅτι μέχρι τῶν ἑπτὰ χρόνων ἠμπορεῖ νὰ δοθῇ... Ἐπειδὴ ὅμως καὶ ἔφθασε νὰ ἀποθάνῃ πρὸ ὀλίγου ὁ Ντ. καὶ ἔκαμε διαθήκην... καὶ ἐν ἐκείνῃ διατάσσεται τὰ κατ' αὐτὸν καὶ ἀφίρνει εἰς κάθε τοῦ παιδί, ὡς ἐβουλήθη καὶ ἠθέλησε κατὰ τὴν προαίρεσίν του, διὰ τοῦτο ἡμεῖς φυλάττοντες τοὺς ἀνέκαθεν ὅρους καὶ συνηθείας τῶν νησίων μας καὶ βλέποντες ὅτι εἶναι καὶ ἡ διαθήκη εὐλογος καὶ νόμιμος, διότι δὲν ἀφίρνει κανένα τοῦ παιδὶ ἄνευ κληρονομίας... ἔμεινεν τὸ ζήτημα τοῦ νεκαφᾶ παράλογον, μάλιστα δὲν ἠμποροῦμεν κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἐγγίξωμεν αὐτὴν τὴν διαθήκην, διότι ὅταν μία τοιαύτη εὐλογοφανὴς καὶ νόμιμος διαθήκη ὅπως οὖν παρενοχληθῇ ἢ ἀθετηθῇ, ἀναστατοῦται τὸ πᾶν, καὶ ὅλον τὸ νιζάμι τῶν νησίων πρέπει νὰ ταραχθῇ, καθότι μέχρι τοῦδε ὅλον τὸ νιζάμι τῶν νησίων καὶ ἡ ἀνάπαυσις στηρίζεται καὶ συνίσταται μὲ τὴν ἀπαράτρεπτον τήρησιν καὶ φυλακὴν τῶν προικοσυμφώνων καὶ διαθηκῶν...».

80 - 526a

1796. Ἐντοκον δάνειον ἐν Ἀνδρῶν,
ἐν 288, σ. 171 - 172.

«Διὰ τῆς παρούσης ὁμολογίας καὶ καθολικῆς ἀποδείξεως φανερώνει καὶ ὁμολογεῖ ἡ κερά M. γυνὴ τοῦ ποτὲ M. K., μαζὺ μὲ τὴν κόρη της τὸ καὶ μὲ τὸ γαμπρό της τὸ Θ. K., πῶς ἐπῆρε καὶ ἐπερίλαβε ἀπὸ τὸν σιὸρ N. τοῦ ποτὲ A. K. μετρητὰ δανεικὰ ἀσιλάνια πεντακόσια... τὰ ὁποῖα ἄσπρα νὰ τρέχουν μὲ τὸ διάφορόν τους τὰ δέκα ἔνδεκα, βάζοντας ἀμανάτι τὸν κάμπο εἰς τὸ A. εἰς χρόνους δύο, τοῦτο μὲ νὰ τὸν ἐκάνει ζάφτι ἀπὸ τὴν σήμερον, νὰ τρώγῃ τὴν ἡτράδα καὶ νὰ τὴν ἐκάνει καλὰ ἀπάνω εἰς τὸ διάφορο, ὥστε νὰ τελειώνει ὁ βαντὲς τῶν δύο χρονῶ, ὅπου θέλει λάβει τὰ ἄσπρα του· καὶ ἂν δὲν λάβῃ τὰ ἄσπρα του, νὰ εἶναι τὸ πρᾶγμα τέλεια ἐδικόν του...».

81 - 545a

1798. Ἀκύρωσις διαθήκης καὶ διανομὴ κληρονομίας ἐν Ἀνδρῶν,
ἐν 288, σ. 172 - 173.

«Διὰ τοῦ παρόντος συμφωνητικῶν γράμματος δηλὸν γίνεται, ὅτι μὲ τὸ νὰ ἐφανερῶνται καὶ νὰ ἐμπαυροῦνται ἡ διαθήκη τοῦ F. M., πῶς ἐπεγράφη μετὰ τὸν θάνατόν του καὶ γιὰ τὴν ὕστερα ἀπὸ αὐτὴν τὴν διαθήκην ἐγεννήθησαν δύο τοῦ παιδιὰ... δὲν ἐπιάσθη τελείως ἡ διαθήκη αὐτή· διὰ τοῦτο καὶ ἐκρίθη εὐλογον νὰ μοιρασθοῦν ὅλα τοῦ μακαρίτη F. τὰ πράγματα εἰς τρία μερίδια, καὶ τὰ μὲν ἀρσενικὰ νὰ λάβωσι τὰ δύο μερίδια, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ χωρίου, τὰ δὲ θηλυκὰ νὰ λάβωσι τὸ ἓνα μερίδιον... οὕτως ἠθέλησαν καὶ ἐξισάσθησαν ἀνάμεσόν τους...».

82 - 563a

1801. Προικοπαράδοσις Ἀθηνῶν, ἐνώπιον νοταρίου,
ἐν 58a, σ. 111 - 113.

«... ἡ προικοπαράδοσις ὅπου παραδίδει ὁ τε Γ. Δ. ... ὁμοῦ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Ἀ. ... ὅπου παραδίδουν τῆς ψυχοθυγατρὸς αὐτῶν Καλομοίρας διὰ μισθὸν τῆς δουλεύσεώς της ὁμοῦ καὶ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Θ. Θ. Τὸ ὅσον πρᾶγμα θέλομεν γράψῃ ὑποκάτωθεν, ἡ μὲν νεόνυμφος K. νὰ ὀρίζῃ τὸ ἥμισυ διὰ μισθὸν τῆς δουλεύσεώς της, τοῦ δὲ γαμβροῦ εἰς χάριν τελείαν καὶ ἀμετάτρεπτον τὸ ἄλλο ἥμισυ νὰ τὸ ὀρίζῃ αὐτός, ἀγνώριστον μὲ τὴν γυναῖκα του K. ... Διὰ τοῦτο καὶ ὁ αὐτὸς γαμβρὸς Θ. ... ἐξ ἰδίας αὐτοῦ βουλῆς καὶ προαιρέσεως βάνει καὶ αὐτὸς κάτω τὸ ἐδικόν του πρᾶγμα, εἴ τι τοῦ εὑρίσκεται, διὰ νὰ τὸ ὀρίζουν μὲ τὴν σύζυγόν του K. καὶ αὐτὸ ἀγνώριστον...».

83 - 649a

1814. Πώλησις σταφιδαμπέλου ὑπὸ τοῦ ἐνοριακοῦ ναοῦ ᾿Αγίας Τριάδος Πατρῶν λόγῳ χρείας ἐπειγούσης πρὸς τὴν μονὴν ᾿Ομπλοῦ,

ἐν 356β, σ. 72 - 73.

(Ἡ πώλησις γίνεται ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ ναοῦ, συναινέσει τοῦ ναοῦ, ἐνώπιον τοῦ μητροπολίτου Πατρῶν καὶ τῶν περὶ αὐτὸν κληρικῶν καὶ προκρίτων τῆς πόλεως).

84 - 654a

1815. Οἰκογενειακὸν σημείωμα τοῦ ἐν ᾿Αμμολόχῳ ᾿Ανδρου Δημητρίου Γιαννούλη,

ἐν 294a, σ. 72.

«...ἐστεφάνωσα τὴν θυγατέρα μου ᾿Α. μὲ τὸν υἱὸν Λ. Μ. καὶ τῆς γράφω εἰς τὸ προικοσύμφωνόν της τὸ περιβόλι στο Μ. Λ. ἀπὸ τὸ ὁποῖον τῆς γράφω στο προικοσύμφωνό της νὰ μοῦ δίνει ἓνα κάρτα ἀπὸ εἴ τι μαξούλι εὐγάζει τὸ πράγμα ὅστεζῶ (= ὅσον ζῶ) καὶ δὲν μοῦ εἰσάγει ἄγραμπὸς μου τίποτας...».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

85 - 663a

1817. Κοντράτο ἀγάπης, ἐν Λευκωδί.

ἐν 191a, φ. 2.

«...ἀπὸ τὸ ἓνα ὁ κὺρ Β. Β. τοῦ ποτὲ Ν. καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ὁ κὺρ ᾿Α. Β. τοῦ ποτὲ ᾿Α., ἀμφότεροι ἀπὸ τὸ χωρίον Κομηλιό... μοῦ εἶπον νὰ σημειώσω ὡς ἀκολουθῶς: Καὶ ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς Β. Β. ἐστάθη ἀπὸ τὸν ἴδιον ᾿Α. Β. στραπατσάδος, μαλτρετάδος καὶ τέλος πάντων ὑβρισμένος καὶ διὰ νὰ λείψουν ἀπὸ κάθε ἄλλην λογοτριβὴν καὶ ἀλληλομαχίαν, συντρέχει αὐτοθελήτως ὁ αὐτὸς Β. Β. καὶ συγχωρεῖ... ὑποσχόμενος ὁ αὐτὸς ᾿Α. Β., ὅτι εἰς τὸ ἐρχόμενον... νὰ μὴν ἤθελε πλέον πειράζει... Εἰ δὲ καὶ εἵθελε τολμήσει πάλιν... θέλει τοῦ ἀποκρίνεσαι εἰς ὅλον... καὶ μὲ τὴν ὑπόταξιν τῶν παντοίων του ἀγαθῶν...».

86 - 664a

1817. Διαμαρτυρία Μηλιωτῶν (Πηλίου) πρὸς τουρκικὰς ἀρχὰς Βόλου, ἐναντίον ἐπεμβάσεων των εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς κοινότητος,

ἐν 275a, σ. 80 - 81.

«...ἢ νὰ μᾶς πληρώσῃ τὸ δίκαιόν μας καὶ νὰ ἐλθῇ εἰς τὴν χώραν μας, εἰδεμὴ καὶ ἐδῶ καὶ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον τὸ δίκαιόν μας ἅς εἶναι εἰς τὸν λαμὸν

του καὶ εἰς τὴν χώραν μας δὲν τὸ θέλομεν, ἀλλὰ οὔτε μηλιώτης εἶναι, ἀλλὰ ξένος καὶ ἀλλότριος. Αὐτὴ εἶναι ἡ τελευταία καὶ στερεὰ ἀπόφασίς μας, δὲν τοὺς ἔχουμε τὴν ἄδειαν παρετέρου νὰ κάμουν... διότι δὲν στέργομεν...».

87 - 682α

1819. Δωρεὰ ἐν Ἀνδρῶ κατὰ τὸ δεῖπνον, προφορικῶς, πρὸς ἔγγονον,

ἐν 288, σ. 169 - 170.

«Ἐστὼ δῆλον. Γίνεται εἰς τὸ τραπέζι τῆς βάπτισης τοῦ Γ. Δ. υἱὸν Χ. Χαρίζει ὁ πάους του ὁ Ι. τοῦ ἐγγονοῦ του Γ. μίαν ρίζα σικάμινο στὸ χωριὸ... καὶ ἄλλη μία στὸ κερόκα(μ)πο στὴν κατοικία, στὴν ἄκρη τοῦ περιβολιοῦ... Χαρίζει καὶ ὁ παπoῦς του ὁ Δ. τὸ σικάμινο στὸ μῦλο τοῦ Λαζάρου... καὶ οὕτως ὑπογράφουν καὶ μάρτυρες... Ἔτι χαρίζει καὶ ἡ βαβὰ του ἡ Κ. ἓνα σικάμινο στὸ Γαύριο καὶ ἓνα σικάμινο στοῦ Λεονταρῆ, τὸ καλλίτερον καὶ οὕτως ὑπογράφουν καὶ μάρτυρες...».

88 - 682β

1819. Μισθωσις φούρνου, ἐν Λευκάδι, ἐν 191α, φ. 2.

«... ἔχοντας καὶ ποσεδέροντας... φαῖνον... τὸν ἀξετάρει... τῶν ἄνω εἰρημένων... καὶ διὰ ἀφιτάντζα τοῦ ἀποσθεν φούρνου ὑπόσχονται... γρόσια 210... θὰ φαίνη τζάμπα τὸ ψωμί καὶ τὰ φαγιά του καὶ νὰ τοῦ δίδουν καὶ τὴν στάκτη χάρισμα, κατὰ τὴν συνήθειαν...».

89 - 706α

1821. Αὔξησις τῶν δικαιωμάτων γάμου, ἐν ἐπισκοπῇ Δελβίνου, ἐν 255α, σ. 86.

«Τὸν γάμον τὸν εὔρε ὁ ἐπίσκοπος (Παῖσιος) τρία γρόσια, τὸν ἔβαλεν ἔξ».

90 - 706β

1821. Συμφωνητικὸν ἀπὸ 1 Ἰουνίου μεταξὺ 13 ὀπλαρχηγῶν ὑπὸ τὸν Σωτήριον Χαραλάμπην,

ἐν 202α, σ. 109 - 110.

«... ὑποσχόμεθα προσέτι, ὅτι ἐὰν καὶ τύχη νὰ πέσωμεν εἰς λάφυρα καὶ κούρση, νὰ νομίζονται καὶ αὐτὰ κοινὰ καὶ νὰ μερίζονται ἀναλόγως, κατὰ τοὺς στρατιώτας ὅπου ἕκαστος ἡμῶν ὁδηγεῖ...».

91 - 727a

1823. Χορήγησις ἀμνηστίας παρὰ τοῦ Ρεσίτ Μεχμέτ πασᾶ πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Ἀργαλαστῆς, ἐν 275a, σ. 86 - 87.

«...δίδω τοῖς Ἀργαλαστιώταις μετὰ τῶν μαχαλέδων των τὸ ράζι τους, συγχωρῶντας ὅλα τὰ ὅσα ἕως τώρα ἔπραξαν, ὅθεν εἰς τὸ ἐξῆς ἔχουν τὴν ἄδειαν νὰ καθίσουν εἰς τὸν τόπον τους ἀφόβως... παραδίδοντας καὶ τὰ ἄρματά τους... καὶ κάμνοντας εὐπείθειαν εἰς ὅλας τὰς ἐμμέσους καὶ ἀμέσους βασιλικὰς προσταγὰς...».

92 - 776a

1827. Ἡ κοινότης Σιατίστης πωλεῖ πρὸς τρίτον δύο ἀμπέλους τοῦ ἀπουσιάζοντος ὀφειλέτου της Θ. Ρ., πρὸς πληρωμὴν τῶν φόρων του,

ἐν 357a, σ. 253 - 255.

Τὸ πωλητήριον ὑπογράφουν 23 κάτοικοι Σιατίστης.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

93 - 787a

ΑΘΗΝΩΝ

1827. Προικοσύμφωνον Ἄνδρου.

ἐν 162a, σ. 4.

«...δίδουν ὁ Χ. μετὰ τῆς ἀρχόντισσάς του τῆς κόρης των διὰ χάριν προικός... τὴν κατοικίαν τὴ μητρικὴν της, καθὼς τὴν ἔχουν προίκα... ἐδικὰ της... Νὰ κάθονται εἰς τὰ ὀσπίτια ὅσο ποῦ ζοῦν καὶ μετὰ τὸν θάνατό τους, ἂν μένει κανένα ἐλεύθερο παιδί, νὰ κάθεται εἰς τὴν παλιὰ κάμαρα, τὰ δὲ λοιπὰ νὰ εἶναι ἐλεύθερα δικά της... Δίδει καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ σιὸρ Π. μετὰ τὴν ἀρχόντισσάν του τοῦ υἱοῦ τους... τὰ σπίτια ποῦ ἔχτισεν ὁ ἴδιος μετὰ ὅλα τὰ περι-αυλα, μετὰ τοῦτο νὰ ἔχη εἰς ἐξουσίαν του ἕως ποῦ ζεῖ, νὰ κάθεται μέσα, ὁμοίως καὶ ἐλεύθερα παιδιὰ ἂν μείνουν, νὰ ἔχουν τὴ νοτινὴν κάμαρα μετὰ τὸ κατόϊ καὶ μετὰ τὸ θάνατό τους νὰ εἶναι ἐλεύθερα εἰς τὸν υἱόν τους...».

94 - 825a

1832. Αὔξησις τῶν δικαιωμάτων γάμου ἐν περιοχῇ μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως καὶ Δελβίνου.

ἐν 255a, σ. 88.

«ἀπὸ ἐξ γρόσια ὁποῦ εὔρε τὸν προῶτον γάμον (ὁ μ. Ἰωακεῖμ) τὸν ἔβαλε δώδεκα...».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

95 - 879a

1833. Ἀπάντησις ἀπὸ 20 Ἰουλίου τῆς Δημογεροντίας Τ ἡ ν ο υ,
εἰς ἄνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 351a, σ. 210 - 214.

«...Προσθήκη 1ον. Περὶ Διαθήκης. Ὅταν ἀπέθνησκέν τις ἄνευ κατιόντων, καὶ εἶχεν ἀδελφούς ἢ ἀδελφάς, ἂν εἰς τὴν διαθήκην του παραμελοῦσε ν' ἀναφέρῃ τινὰ ἐξ αὐτῶν, καὶ νὰ προσδιορίσῃ ἐλαχίστην μερίδα τινὰ ἐκ τῆς πατρομητρογονικῆς περιουσίας του, ἢ διαθήκῃ ἀκαιροῦτο καὶ ἐμοίραζον τὰ ἀδέλφια τὴν κληρονομίαν ὅλην ἐξ ἴσου. Καθόσον δὲ ἀφοροῦσε τὴν ιδιόκτητον περιουσίαν τοῦ διαθέτου ἐδύνατο νὰ τὴν διαθέσῃ ἀκωλύτως καὶ αὐθαιρέτως. 2ον. Εἰς τὸ περὶ διαθηκῶν μέρος, παρατηροῦνται ἐλλείψεις ὡς ἐκ τῆς μὴ ὑπάρξεως δημοσίου μνήμονος πηγαζούσας, καὶ οὕτως αἱ μεγαλύτεραι ἐλλείψεις καὶ πλημμελήματα δὲν ἔδιδον ἀπ' εὐθείας χώραν εἰς ἀκύρωσιν αὐτοῦ, ἂν ὁ δικαστὴς ἐπροσπαθοῦσε νὰ τὸ ἐξακριβώσῃ καὶ πληροφορηθῇ διὰ μαρτύρων ἢ ἄλλων περιστάσεων περὶ τῆς ἀληθοῦς τελευταίως θε(λή)σεως τοῦ ἀποβιώσαντος. Μάρτυρες ἀγράμματοι καὶ συγγενεῖς ὡς καὶ οἱ ἴδιοι ἐπίτροποι ἦσαν ἐπίσης δεκτοί, ἐκτὸς τῶν τέκνων καὶ ἀδελφῶν καὶ τῶν ἐχόντων συμφέρον εἰς τὴν διαθήκην καὶ δὲν ἀπαιτοῦντο περισσότεροι ἀπὸ δύο πρὸς κύρωσιν τῆς διαθήκης. Ὁ σχετικὸς ἐφημέριος ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἔγραφε τὴν διαθήκην καὶ πολλάκις, ὄντος ἀγραμμάτου τοῦ διαθέτου, ἐχορηγούμενον διὰ μάρτυρες δύο, ἐπίσης ἀγράμματοι, διὰ χειρὸς τοῦ ἐφημέριου ἐπογεγραμμένοι καὶ αὐτοῦ προσυπογεγραμμένου. Ἀλλ' εἰς περίπτωσιν διαφωνίας τῶν κληρονόμων, ἂν δύο ἐκ τῶν μαρτύρων ὑπῆρχον εἰς τὴν ζωὴν, δηλονότι οἱ δύο ἀγράμματοι, ἢ εἰς ἐξ αὐτῶν καὶ ὁ ἐφημέριος, ἐπροσκαλοῦντο παρὰ τῆς ἀνηκούσης Ἀρχῆς καὶ κατὰ λόγον τῆς ἐξομολογήσεώς των ἀκυροῦτο ἢ ἐπικυροῦτο ἡ διαθήκη. Ἡ δὲ ἀποδεδειγμένη ιδιόχειρος καὶ ὁλόγραφος διαθήκη καὶ ἄνευ μαρτύρων εἶχε τὸ κῦρος της.

3ον. Περὶ προικοσυμφώνου. Τὰ ἴδια πλημμελήματα καὶ ἐλλείψεις παρατηροῦνται καὶ εἰς τὸ περὶ προικοσυμφώνου μέρος. Ὅθεν οἱ ἴδιοι κανόνες, ὡς καὶ περὶ διαθηκῶν, ἐφυλάττοντο καθόσον ἀφορᾷ τοὺς τύπους πρὸς κύρωσιν ἢ ἀκύρωσιν αὐτοῦ.

4ον. Περὶ προτιμήσεως. Εἰς τὰς πωλήσεις τῶν ἀκινήτων, ἐπροτιμοῦντο εἰς τὴν ἀγορὰν οἱ ἀνιόντες ἢ οἱ κατιόντες, εἰς ἔλλειψιν αὐτῶν ἢ σύζυγος, ἂν ᾔθελεν εὐρεθῇ ἀποῦσα εἰς καιρὸν πράξεως, καὶ εἰς ἔλλειψιν τὰ ἀδέλφια, εἰς ἔλλειψιν τῶν ἀδελφῶν οἱ πλησιασταὶ τῆς αὐτῆς ιδιοκτησίας. Τῶν συγγενῶν δὲ ἢ πλησιαστῶν, κατέμπροσθεν δύο μαρτύρων, ἀποποιουμένων, ἢ πώλησις ἐγίνετο τότε ἰσχυρῶς εἰς ὄντινα ἐπαρουσιάζετο ὡς ἀγοραστής. Ἐὰν δὲ οἱ συγγενεῖς ἢ οἱ πλησιασταὶ ἦσαν ἀπόντες, τότε εἴτε ὁ ιδιοκτήτης εἴτε ὁ ἀγοραστής

ἦτον εἰς χρέος νὰ εἰδοποιήσῃ τούτους περὶ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως, αὐτῶν δὲ ἐγγράφως ἢ διὰ μαρτύρων ἀρνούμενων, τότε ἡ ἀγορὰ ἐθεωρεῖτο ἀμετάτρεπτος. Ἡ πολυκαιρία ἐγένετο αἷτιον παραγραφῆς τοῦ περὶ ἐπιστροφῆς τῶν ἀκινήτων κτημάτων δικαιώματος, καθόσον ἀφοροῦσε τοὺς παρόντας, οἵτινες δὲν ἤθελον ρητῶς προειδοποιηθῇ καὶ εἰς σύμπτωσιν προτεινομένης ἀγνοίας καθυποβάλλοντο εἰς ὄρκον, ὅστις ἀπεφάσιζε.

5ον. Περὶ διωρύγων (ρυμότοποι) εἰς χωράφια, ἀμπέλια καὶ τὰ λοιπά, ἀπεστέρουσαν τοὺς πλησιαστάς τῶν δικαιωμάτων τῆς πλησιότητος, αἱ εἴσοδοι ἢ ἐμβатаὶ ἐφύλαττον ἀναλλοίωτον καὶ ἀμετάτρεπτον διαδοχικὸν δικαίωμα τῶν χωραφίων, ἀμπελίων κτλ.

6ον. Περὶ ἐπιτρόπων. Τὰ περὶ τῶν κατὰ διαθήκην, ἐπιτρόπων ἦτο πάντῃ ἀκανόνιστα καὶ οὕτως ἐθεωροῦντο ἀνεύθυνοι οἱ τοιοῦτοι ἐπίτροποι διὰ πᾶσαν ζημίαν ἢ φθορὰν ἃν ἤθελεν ὑποφέρει ἡ κινητὴ ἢ ἀκίνητος περιουσία τοῦ διαθέτου ὡς ἐκ ραθυμίας των, ἐκτὸς ἐὰν ἀπεδεικνύετο ὅτι ὑπῆρξε δολιότης καὶ σφετερισμὸς ἐκ μέρους του, μέρους ἢ τοῦ ὅλου τῆς αὐτῆς περιουσίας, ἢ ἂν ἦτο ὑπόνοια αἰσχροκερδείας.

Ὅταν ἀπέθνησκε εἰς ἐκ τοῦ ἀνδρογύτου ἀδιάθετος, τὸ ἐπιζῶν ἄτομον, καθὸ φυσικὸς ἐπίτροπος, εἶχεν ἐκτεταμένην ἐξουσίαν καθόσον ἀφοροῦσε τὰ τῆς ἐπιτροπείας χρέη, δηλαδὴ ἐδύνατο νὰ ἐκποιήσῃ ἀκίνητα πατρικὰ πράγματα πρὸς τὸ συμφέρον τῶν τέκνων της, ἅτινα ἐν καιρῷ ἐνηλικιώσεως δὲν ἔμπορῶσαν νὰ κάμωσιν παράπονον, εἰμὶ εἰς περὶ τῶν ὑπονοίας δολιότητος καὶ αἰσχροκερδείας, ὥστε μὴ ἀποδεικνύμενον, ἡ πώλησις ἔμεινε τωόντι σταθερὰ καὶ ἀμετάθετος. Σαφηνίζεται δὲ ὅτι ἂν τὸ ἐπιζῶν ἄτομον ἦτον ἡ γυνή, ἡ ἐξουσία της ἔπαυεν ὅταν ἤθελεν ἔρθῃ εἰς 2ον γάμον.

7ον. Περὶ ὑποθηκῶν καὶ μεσεγγύων. Τὰ περὶ ὑποθηκῶν καὶ μεσεγγύων ἦτον ἐπίσης ἀκανόνιστα, μολονότι ὑπῆρχον καὶ ἐντεῦθεν ἐπρόκυπτον καταχρήσεις. Ὁ δανείζων ἐπὶ ὑποθήκῃ ἀκινήτου πράγματος τινὸς καὶ λαμβάνων παρὰ τοῦ χρεώστου πρὸς ἀσφάλειαν τοὺς τίτλους ἢ τίτλον τῆς ιδιοκτησίας αὐτοῦ ἦτο προτιμητέος παρ' ἄλλον δανειστήν, ὅταν δὲν ἐπαρουσιάζοντο διάφοροι ὑποθηκαὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος, χωρὶς καμμία νὰ συνοδεύεται μὲ τοὺς σχετικοὺς τίτλους τῆς ιδιοκτησίας, οὐδεμία ἔχαιρε προνόμιον, ἀλλ' ἐσύντρεχον ὅλοι ἐξ ἴσου εἰς τὴν διανομήν, ἂν ὁ χρεώστης δὲν ἦτον εἰς κατάστασιν νὰ ἐξοφλήσῃ μὲ ἄλλα ἀγαθὰ του πρὸς δανειστάς. Καθόσον δὲ ἀφορᾷ τὰ περὶ τόκον, ἐὰν ἡ εἰς ὑποθήκην ιδιοκτησία ἐνέμετο παρὰ τοῦ δανειστοῦ καὶ ἡ ἀξία της ἰσότημος μὲ τὴν ἀξίαν τοῦ πράγματος τότε ὑποχρεοῦτο ὁ μὲν δανειστής νὰ δίδῃ ἀκ(ρι)βῆ λογαριασμὸν τῶν προσόδων, ὁ δὲ χρεώστης νὰ πληρώσῃ τὸν τόκον, ἐὰν δὲ ἡ ὑποθηκευομένη ιδιοκτησία ὑπῆρχεν ἀξίας διπλασίας τοῦ χρέους, τότε ὁ τόκος ἀντελογίζετο μὲ τὴν τῶν προσόδων τιμὴν.

8ον. Ἡ διδόμενη παρὰ τῆς γυναικὸς ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς ἐγγύησις ἦτον ἰσχυρὰ καὶ ἐκτελεστέα.

9ον. *Περὶ Δανείου.* Πᾶς νουνεχῆς πωλητῆς μετερχόμενος βιομηχανίαν τινά, ἂν καὶ στερεμένος τῆς παρὰ τοῦ νόμου προσδιωρισμένης ἡλικίας, ἐδύνατο, ὄντων ἀποβιωκότων τῶν γονέων του, νὰ δανείζηται ἰσχυρῶς καὶ νὰ διαθέτῃ τὰ περὶ αὐτοῦ ἐλευθέρως.

10ον. *Περὶ τόκου.* Πᾶν δάνειον μετὰ παρέλευσιν δέκα ἐτῶν ἐθεωρεῖτο ἀνεπίδεκτον περισσοτέρου τόκου, ὁ δὲ τόκος δὲν ἐπερέβαινε τὰ 10 εἰς τὰ 100 εἰς τὸ ἀπλοῦν δάνειον καὶ εἰς τὸ ἐπὶ ὑποθήκῃ.

11ον. *Περὶ δωρεῶν.* Τὸ δῶρον ἐθεωρεῖτο ἱερὸν καὶ ἀμετάτρεπτον ἐκτὸς τῆς κατὰ συνθήκην (*codizionato*) δωρεᾶς, ἥ ὁποία ἀκυροῦτο εἰς σύμπτωσιν παραβάσεως αὐτῆς, ἢ ἂν ἡ συνθήκη δὲν ἐξετελεῖτο ἔνεκα τοῦ θανάτου τοῦ λαβόντος τὸ δῶρον.

12ον. *Περὶ ἐξωπροίκων.* Τὰ ἐξώπροικα ἔχαιρον τὸ ἴδιον προνόμιον ὥς καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία προίξ».

96 - 910a

1834. Ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου,

ἐν 468a, σ. 288 ὑποσ.

«... Συνήθεια ἐπεκρατήσε καὶ κρατεῖ ἀκόμη εἰς πολλὰ μέρη νὰ γίνηται ἡ λεγόμενος ἀρραβὼν, ἥτοι... ὁμολογία καὶ ἀνυπόσχεσις δι' εὐχῶν, ἥ, ὥς κοινότερον λέγεται, δι' ἱερολογίας. Ἀλλὰ διὰ τῆς ἱερολογίας ταύτης καθίσταται ὁ ἀρραβὼν κατὰ τὴν δόξαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοὺς πολιτικούς νόμους γάμος καὶ ἐπιφέρει μεθ' ἑαυτοῦ ὅσα καὶ ὁ τέλειος γάμος. Πᾶς φρόνιμος σκεπτόμενος εἰς τοῦτο ἐννοεῖ ἀφ' ἑαυτοῦ τὰς κακὰς αὐτοῦ συνεπείας εἰς τὴν κοινωνίαν... Διὰ ταῦτα καὶ ἐμποδίσθη παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ὁ δι' ἱερολογίας ἀρραβὼν. Ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν πληροφορεῖται ἡ Σύνοδος, ὅτι ὁ ἀρραβὼν αὐτὸς γίνεται ἀκόμη καὶ αἱ κακαὶ αὐτοῦ συνέπειαι ἀκολουθοῦσι καὶ νομίζει χρέος αὐτῆς ἱερὸν νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν ἐκ νέου... Ἐὰν δὲ μάθῃ ἡ Σύνοδος γινομένην εἰς τὸ ἐξῆς τὴν ἱερολογίαν εἰς τὸν ἀρραβῶνα... θέλει δὲ κηρύττει καὶ τὸν ἀρραβῶνα ἐκεῖνον ὥς μηδόλως δι' ἱερολογίας γεγεννημένον».

97 - 914a

1835. Ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ 28 Ἀπριλίου,

ἐν 468a, σ. 288 - 289, ὑποσ. Πρβλ. ἄνωτέρω, ἀριθ. 910a.

«... Ἀλλ' ἂν ἱερολογία δὲν γίνεται πλέον εἰς τὸν ἀρραβῶνα, μετὰ τὴν ἀπαγόρευσιν αὐτῆς, γίνεται ὅμως εἷς τινα μέρη ἄλλο εἶδος τελετῆς ἐπ' αὐτοῦ...»

18 - 6 - 1973

ἀπαγορεύει ἐκ νέου ὄχι μόνον τὴν κατ' αὐτὸν ἱερολογίαν... ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ὁποιανδήποτε ἱερὰν τελετὴν ἐπ' αὐτοῦ...».

98 - 935a

1837. Ρύθμισις ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως τῶν Δημογερόντων καὶ τῶν προυχόντων τῆς Χίου τῶν «κυρίων καὶ τυχηρῶν εἰσοδημάτων τῆς μητροπόλεως»,

ἐν 161β, σ. 123 - 124.

Διὰ τὴν ἄδειαν γάμου συγγενῶν ἐξ αἵματος 7ου καὶ 8ου βαθμοῦ, γρ. 150. Διὰ τὴν ἄδειαν γάμου συγγενῶν ἐξ ἀγχιστείας, δηλ. ὅταν δύο ἀδελφοὶ ἔρχονται εἰς γάμον μετὰ δύο πρώτων ἐξαδέλφων, γρ. 100. Δι' ἄδειαν γάμου, ὅταν θεῖος καὶ ἀνεψιὸς λαμβάνουν θεῖαν καὶ ἀνεψιάν, γρ. 100. Δι' ἀφοριστικὸν γρ. 20. Διὰ συγχωρητικὸν γρ. 10.

99 - 967a

1844. Συνοδικὴ ἀπόφασις μ. Χίου Σωφρονίου, ἀπὸ 1 Αὐγούστου, πρὸς τὰ Μαστιχοχώρια, περὶ μὴ διαλύσεως τῶν μνηστειῶν μετὰ τὴν σύστασιν προικοσυμφώνου.

ἐν 160, σ. 68.

100 - 977a

1846. Διατίμησις ρυθμίζουσα τὰ ἀρχιερατικὰ δικαιώματα τοῦ ἐπισκόπου Δημητριάδος καὶ Ζαγοράς Μελετίου,

ἐν 275a, σ. 90 - 92.

«Σήμερον τὴν 11 Ἰουνίου 1846 ἔτους ἐν Πορταριά, ἐπὶ συνελεύσεως τῶν ἀντιπροσώπων ὅλων τῶν χωρίων τοῦ Καζᾶ Βόλου, συγκαταθέσει ὅλων καὶ τοῦ σεβαστοῦ ἀρχιερέως Δημητριάδος κυρίου Μελετίου ἐγένετο ἡ παροῦσα διατίμησις... συμφώνως μὲ τὰ ἀνεγνωρισμένα ἔκπαλαι ἀρχιερατικὰ δικαιώματα καὶ εἰσπραττόμενα παρ' ὅλων τῶν ἀρχιερέων προκατόχων του... ἐγκρίσει ἀμφοτέρων τῶν μερῶν καὶ τείνουσα πρὸς κατάπαυσιν ὅλων τῶν μέχρι τοῦδε... παραπόνων τῆς ἐπαρχίας, Αον... Δον Χειροτονείας ἱερέων γρόσια 300 γενομένας μὲ τὴν συναίνεσιν τῆς χώρας εἰς τὴν ὁποίαν κατοικεῖ, καὶ δι' ἐπισήμου ἀναφορᾶς τῆς ἰδίας χώρας. Εον. Τὰ δικαιώματα τοῦ πρώτου γάμου γρόσια ἑξ καὶ μισό, τὰ τοῦ δευτέρου γρόσια δεκατρία καὶ τὰ τοῦ τρίτου γρ. πεντήκοντα. Τον. Εἰς διάλυσιν ψιλῶν συμφώνων δὲν θέλει λαμβάνει οὐδὲν δικαίωμα. Ζον. Εἰς διάλυσιν ἀραβῶνος γρ. εἰκοσιπέντε διδόμενα ἀπὸ τὸν αἴτιον τῆς διαλύσεως. Ζον. Εἰς διάλυσιν ἀνδρογύνων γινομένην μετὰ τὴν νόμι-
'Επετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν, Τόμος ΛΘ' - Μ'

μον διάστασιν γρόσια 100, διδόμενα ἀπὸ τὸν ζητοῦντα τὴν διάλυσιν... *ΙΒον.* Ἀφορισμοὶ γρ. ἔξ... *ΙΗον.* Ἀφορισμὸς δὲν θέλει δίδεται ἐπὶ ἀπλῇ αἰτήσει τοῦ ἐνὸς μέρους τῶν διαφερομένων, ἀλλ' ἀφ' οὗ προσκαλεσθέντων ἀμφοτέρων τῶν διαφερομένων, ἀνακαλυφθῇ τὸ δίκαιον εἰς τίνα ἀνήκει... Πρόσθετον ἄρθρον. Κατὰ τὴν περιοδείαν τῆς Αὐτοῦ Πανιερότητος τὴν τακτικὴν, ἕκαστον χωρίον θέλει τῷ δίδει γεμελίκι διὰ δύο ἡμέρας. Οἱ μαχαλάδες διὰ μίαν μόνον ἡμέραν. Ὁ Δημητριάδος Μελέτιος βεβαιοῖ».

101 - 1005a

1858. Ἐγγραφον πΚ. Ἀνθίου Δ' πρὸς π. Ἀντιοχείας, περὶ γάμου μεταξὺ ἑτεροδόξων,
ἐδ. ἐν 103, Α' σ. 305.

102 - 1022a

1864. Ἐγκύκλιος πΚ. Γρηγορίου Σ', ἀπὸ 12 Ἰουλίου, περὶ μνηστείας,
ἐδ. ἐν 70, τ. Α', σ. 399.

103 - 1025a

1866. Γράμμα πΚ. Σωφρονίου Γ' πρὸς Κλήρον καὶ Χριστιανοὺς Κρήτης, κατὰ τῆς ἀδελφοποιίας,
ἐδ. ἐν 302, τ. 2, σ. 461.

104 - 1074a

1892. Κανονισμὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Κοινότητος τῆς πόλεως Βεροίας,
ἐν 377a, σ. 99 - 107.

Ἄρθρα 43. Ἐν τῷ Κανονισμῷ δὲν προβλέπεται ἡ ὀργάνωσις καὶ ἡ λειτουργία Δημογεροντίας, χωρὶς τοῦτο νὰ σημαίνῃ, ὅτι κατηργήθη αὕτη· ὁ μ. Κοσμᾶς ἐδήλωσε σχετικῶς, ὅτι ἡ Δημογεροντία εἶναι σωματεῖον ἀνεξάρτητον τῆς κοινότητος Βεροίας, καθ' ὅσον αὕτη εἶναι ἀντιπροσωπεῖα ὅλης τῆς ἐπαρχίας καὶ ὡς τοιαύτη κεῖται ὑπεράνω ὅλων τῶν κοινοτήτων, ὁ δὲ Κανονισμὸς τῆς κοινότητος ἀφορᾷ τὴν διακανόνισιν τῶν πραγμάτων μόνης τῆς πόλεως Βεροίας. (Πρβλ. σ. 107).

105 - 1084a

1903. Κανονισμὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Κοινότητος Βε-
ροίας,
ἐν 377a, σ. 111 - 121.
Ἄρθρα 48, μεθ' ἐνὸς Κεφαλαίου Η' (Γενικαὶ διατάξεις). Τὰ ἄρθρα 42 - 48
περὶ Δημογεροντίας τῆς Μητροπόλεως.

106 - 1094a

1912. Κανονισμὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος Βε-
ροίας,
ἐν 377a, σ. 121 - 141.
Ἄρθρα 99. Τὰ ἄρθρα 17 - 21 περὶ Δημογεροντίας τῆς μητροπόλεως.

107 - 1099a

1924. Καταστατικὸς Χάρτης τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Ἀχρονολόγητα

108 - 1102

Ἡ προῖξ ἐν τῇ Βορείῳ Ἡπείρῳ,
ἐν 227a, σ. 156.

«Στὰ ἀλβανόφωνα ἑλληνικὰ χωριά ἡ νύφη ἔπρεπε νὰ δώσῃ προῖκα, κατὰ τὸ
πανάρχαιο ἔθιμο. Ἡ προῖκα ἦταν κυρίως ὁ ρουχισμὸς τῆς νύφης, ἀλλὰ καὶ
ἀκίνητα χωράφια κλπ. Ἄν συμφωνοῦσαν σὲ προῖκα 1000 γρόσια π.χ. ἔπρεπε
νὰ γίνῃ καὶ ἡ ἐκτίμησί της. Τότε σχηματιζόταν ἐπιτροπὴ ἀπὸ γερόντους,
πέντε - δέκα νοματέους τοῦ γαμπροῦ καὶ τῆς νύφης καὶ μπροστὰ στοὺς ἐκτι-
μητὰς αὐτοὺς ἀνοίγονταν οἱ δυὸ κασέλλες τῆς νύφης, ἡ μικρὴ καὶ ἡ μεγάλη,
καὶ ἔβγαιναν ἕνα - ἕνα τὰ πράγματα καὶ ἐκτιμιότανε ἀπὸ αὐτοὺς. Συχνά,
ἂν ἡ νύφη ἦταν ἀδύνατο μέρος οἰκονομικῶς καὶ ὁ γαμπρὸς πλούσιος, ὑπερε-
κτιμοῦσαν τὰ προικιά της καὶ τὰ ἔβγαζαν, μὲ τὴ σιωπηρὴ καὶ δίκαιη, συγκα-
τάθεσι τῶν ἐκτιμητῶν τοῦ γαμπροῦ, σὲ χίλια διακόσια γρόσια. Τότε ὁ γαμ-
πρὸς ὑποχρεωνόταν νὰ δόσῃ στὸν πεθερό του τὴ διαφορὰ τῶν 200 γροσίων.
Ἄν πάλι ὁ γαμπρὸς ἦταν φτωχότερος ἀπὸ τὴ νύφη, τότε ὑποτιμούσανε τὰ
προικιά της, γιὰ νὰ πάρῃ πάρα πάνω ὁ γαμπρός. Ἔτσι βοηθοῦσαν τοὺς ἀδύ-
νατους».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

109 - 1103

Ἡ προῖξ ἐν Λιαμπουριᾷ τῆς Β. Ἡπείρου,
ἐν 227α, σ. 156.

«Στὴ Λιαμπουριά τὴν προῖκα τὴ δίνει ὁ γαμπρός· ἡ νύφη δὲν δίνει τίποτε.
Ὁ γαμπρός ὁδηγεῖται ἀπὸ τὸν πεθερὸ στὸ Ἀργυρόκαστρο, στὸ μαγαζὶ τῆς
προτιμήσεώς του καὶ ἐκεῖ ἀγοράζει τὴν συμφωνημένη προῖκα: 10, 15, 20
λίρες. Μάλιστα ὁ πεθερὸς παίρνει καὶ προμήθεια ἀπὸ τὸν πελάτη ποὺ τοῦ
πῆγε...». «Παλαιότερα καὶ στὴ Δρόπολι ὁ γαμπρὸς ἔδινε προῖκα».

110 - 1104

Κώλυμα γάμου ἐν Β. Ἡπείρῳ,
ἐν 227α, σ. 156.

«Ὁ Λιάμπης δὲν παίρνει νύφη ἀπὸ τὸ μαχαλά του. Τὴ θεωρεῖ δική του κο-
πέλλα...».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Α'. ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΟΠΩΝ

"Αγιοι Τόποι 25	Μῆλος 64
"Αγιον Όρος 107	Μύκονος 31, 35, 36, 37, 38, 40, 42, 43, 44, 45, 49, 52, 53, 56, 57, 58
"Αθῆναι 82	Νάξος 3, 8, 22, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 39, 41, 46, 47, 48, 50, 51, 54, 59, 63, 66, 69, 72, 79
"Ανδρος 1, 65, 67, 73, 78, 80, 81, 84, 87, 93	Πάρος 23
Βενετία 74, 75, 105	Πάτραι 68, 71, 78, 83
Βέροια 104, 106	Πήλιον 86, 91, 100
Βόρειος Ήπειρος 108, 109, 110	Σαντορίνη 55
Δελβίνον 89, 94	Σιάτιστα 92
Δρυινούπολις 94	Σῦρος 60, 62, 70, 77
Κέρκυρα 10, 19	Τῆνος 95
Κρήτη 2, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 103	Χίος 65, 98, 99
Λευκάς 85, 88	

Β'. ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ ΚΑΘ' ΕΜΙΝ

ἀβαντάριον 26, 41, 50, 51, 54, 66	ἐθιμα 31, 43, 50, 53, 55, 60, 62, 65, 76, 79, 81, 88, 95, 96, 108
ἀγγαρεῖαι 16	ἐκκλησιαστικοῦ ἀκινήτου πώλησις 83
"Αγιοι Τόποι· προνόμια 25	ἐλαιόδενδρα ἐπὶ ξένης γῆς 18, 68
"Αγιον Όρος· καταστατικὸς χάρτης 107	ἐμβατικιον 72
ἀδελφοποιία 103	ἐντριτία ἀγροῦ 30
αἵρετικρισία 79	ἐξώπροιχα 95
ἀκινήτου διανομή 77	ἐταιρεία ἐμπορικὴ 61
ἀλιεῖα· σύμβασις 13	ἐτεροδόξων γάμος 101
ἀμνηστία 91	Κέρκυρα· προνόμια 10
ἀνήλικοι· πώλησις ὑπὸ — 34	κληροδοσία μονῆς 6
ἀνθρωποκτονία· ἀποζημίωσις 44	κληρονομία· διεκδίκησις 49, 52, 57
ἀπών· πώλησις ἀκινήτου 92	κληρονομικὴ σύμβασις 71
ἀφορισμός 23	κληρονομικὸν δικαίωμα 31, 35, 36
ἀχαριστία προικολήπτου 40	κουντουβερνία χωραφίων 29, 72
γάμος· δικαιώματα 83, 94 — κώλυμα 110 — σύμβασις 9	λάφυρα· διανομή 90
δάνειον 33, 42, 46, 65, 80, 95	μαθητείας σύμβασις 4, 5, 7
δημογεροντία 104, 105, 106	μισιάρικα 22, 48
διαζύγιον 1, 31, 75	μνημόσυνον 28
διαθήκη 27, 63, 73, 95 — ἀκύρωσις 53, 81 — προσβολή 38	μνηστεία 96, 97, 102 — λύσις 74, 99
δαιτησία 12	Νάξος· δικαιώματα φεουδάρχου 39 — μου- σουλμάνοι ἐν — 8
διατροφή 37	οἰκόπεδον· ἐκμίσθωσις 78
δωρεά 2, 47, 95 — προφορικὴ, ἐν δείπνῳ 87	προεστῶν ἐκλογὴ 64

προικοπαράδοσις 82
 προικὸς ἀπόδοσις 43
 προικοσύμφωνον 17, 20, 21, 32, 40, 56,
 59, 67, 76, 93, 95, 99, 109
 προικῶν πώλησις 45
 προτίμησις 11, 14, 15, 95
 συμβιβασμὸς 85
 τέλη ἐκκλησιαστικά 96, 101

τέλους σύστασις 24
 τίμημα εἰς δόσεις 15
 τούρκων ἐπεμβάσεις 96
 υἱοῦ προικοδοτήσις 3, 17, 20, 41, 59,
 67, 93
 φορολογία 16
 φοῦρνος· μίσθωσις 88
 χηρείας αἵρεσις 19

Γ'. ΓΛΩΣΣΑΡΙΟΝ

ἀγνώριστον = ἐξ ἀδαιρέτου 82
 ἀλληλογία = ὑπαναχώρησις 22, 24, 30, 48
 ἀντὰρ τορνάρε = πήγαιν' ἔλα 69
 ἀντέτι = συνήθεια 60
 ἀντιλογία = ὑπαναχώρησις 28, 41
 ἀποζηόντα = ὅταν ἔζη 28
 ἀσενιάρω = προσδιορίζω 16
 βαντές = προθεσμία 80
 βάρητα = βάρη, φόροι 16
 βλησίδια = κοσμήματα 26
 γονικάσιοι = ἐκ τῶν γονέων 52, 53
 γυρίζω = ὑπαναχωρῶ 77
 δεντρολογημένο = φυτευμένον 22
 δευτερογούλης = τέλη Ἰουλίου 60
 διπλοκοντετζαναρισμένο = μετὰ διπλῆς αἵ-
 ρέσεως 43
 ἐντριτεμμένα = ὑπαγόμενα εἰς ἐντριτίαν 39
 ἐπηλογᾶται = εἶναι ὑπεύθυνος 22
 ἐπὶ φόρου ζωῆς = ἐφ' ὅρου ζωῆς 41, 50
 ἱστρομέντο = πρᾶξις συμβολαιογραφικῇ 14,
 16, 50, 56
 καλλικώνω = χορηγῶ ὑποδήματα 4
 κλεισμα = περιφραγμένον κτῆμα 56
 κομπλιμέντον = συμπλήρωσις 4
 κοντετάρομαι = ἱκανοποιοῦμαι 16
 κοντετζιὸ = αἵρεσις 36, 50, 51, 55, 59
 κοντετζιονάδα = ὑπὸ αἵρεσιν 45
 κοσουέτα = ἔθιμον 43
 κοτέντος = συναινῶν 4
 κρατημένος = ὑποχρεωμένος 22, 24
 κράτησις = ὑποχρέωσις 63
 κυβέρνησις = συντήρησις 71
 κυβερνῶμαι = συντηροῦμαι 47

μαντινήρω = περιθάλλω 54
 μαξούλι = προῖον 84
 μαρκαταντέζικα = ἐμπορικά 5
 μονητάρου = ἐξ ὀλοκλήρου 50
 μουράρος = κτίστης 5
 ματᾶς = κτίσμα 78
 κεκαφᾶς = ἡ διατροφή 79
 νιράδα = εἰσόδημα 72
 ντε νόβο = ἐκ νέου 16
 ξαπασίλι = θάνατος 29
 ξεμοιάζω = διαπνέω 74
 ὀζαντζα = συνήθεια 4
 ὀμάδι = ὁμοῦ 22
 ὀστεζῶ = ὅσον θὰ ζῶ 84
 παιδωμή = τιμωρία 63
 παντικάτορας = ἐμφυτευτής 72
 παντίκι = ἐμφύτευσις 48
 πένα = ποινὴ 4
 περιβολιασμένα = περιφραγμένα 50
 περίκουλα = κίνδυνοι 69
 σκοδέρω = εἰσπράττω 4
 σπουσέτο = ὑποπτος 12
 σοφιτζιέντε = ἐπαρκῶς 5
 σύμπλιο = συνορευόμενον 22
 ταγοποτιζω = τρέφω 4
 τεμπίσι = παραγγελία 70
 τέρτζος = τρίτος 12
 τέχνες = τεχνάσματα 61
 τζοαντάρης = ἀπεσταλμένος 70
 τζιρόδικος = χειρουργὸς 4
 τριγυροστρίγυρα (τά) = περιοχὴ 30
 χατσιρίφι = σουλτανικὴ διαταγὴ 55

Ἀθῆναι

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ. ΓΚΙΝΗΣ

